

DOMOLJUB

Izšla vsak četrtek. Cena ima jo
3 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K.)
— Posamezne številke se prodajajo
— po 10 vinarjev.

S prilogama:
„Naš kmečki dom“ in „Naša pospodinja“.

Spiši in dopisi se pošiljajo: Uredništvu
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnika, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 42.

V Ljubljani, dne 15. oktobra 1914.

Leto XXVII.

Boj proti katoliški veri!

Rajnega papeža Pija X. preroška napoved se izpolnjuje. Framasonski svobodomiselnici, sovražniki katoliške vere, so zbrani proti nam in bi radi uničili našo državo in našo katoliško cesarsko družino. Ko je rajni papež tako opisal sedanjo vojsko, še ni bila vsa reč tako jasna, kakor je danes. Prav iz zadnjega časa imamo za to nepobitne dokaze:

Na Laškem so framasonski voditelji izdali oklic na vse svoje pristaše, da morajo povsod in na vse načine, — po časopisih, javnih govorih, v pomenkih — vnemati ljudi, naj drže s Francozi in Angleži in jih šuntati proti Avstriji. S tem so hoteli izsiliti, da bi se vlada s kraljem vred morala vzdigniti in plačniti čez našo mejo. Bila je velika nevarnost vsled te hujskarije, ker je framasonov na Laškem precej, in imajo denarja in mnogo časopisov v svojih rokah; in sicer nevarnost za našo državo, ki se mora že tako z vsemi silami boriti proti ogromni ruski armadi, posebej pa za našo slovensko domovino, ki bi vsled laškega napada prišla v bojni metež in strašno trpela. Framason pa pot ni zmagal. Večina laških socialistov se je izrekla proti vsaki vojski, toda to bi še ne bilo nič izdalo. Posegel je vmes sveti oče Benedikt XV. in s čudovito previdno modrostjo zavrnil framasonske namene. Izkazale so se katoliške organizacije; laško ljudstvo, kar ga je katoliško zavednega, je kot en moč zavrglo misel, da bi laški vojaki napadli Avstrijo in šli francoskim framasonom, angleškim samopašnim kramarjem, in nestrpnemu sovražniku katoliške cerkve Rusu na pomoč. Poslušali so pape-

ževo besedo, poslušala jo je tudi toplot laška vlada in nevarnost na jugu je odstranjena. Naj bi si to zapomnili tisti pri nas, katerih svobodomiselnost strast proti cerkvi, veri in duhovstvu celo ob sedanjih časih ne miruje. Naše pokrajine ne izkušajo vojnega viharja in naši junaki si morejo uspešno delati pot do zmage. Z zagotovilom, da ne bomo nikdar odnehali v boju proti najhujšemu svojemu sovražniku — svobodomiselnemu framasonstvu — združimo gorko hvaležnost do našega sv. očeta, ki nam je odvrnil tako strašno nevarnost!

Rus je tudi brž pokazal svojega nestrpnega duha. Zasedel je, kakor je znano, Galicijo, zlasti ves vzhodni del. Tam prebiva v veliki večini rusinsko ljudstvo, ki je, kar ga je domačega, brez izjeme grško-katoliškega obreda. Naši drvarji, ki so hodili v Galicijo delat, ga poznajo; danes vedo tudi drugi, ker jih imajo več stotin med seboj, da so ti ljudje pridni, skromni in globoko verni. Zdaj je Rus zasedel njihovo domovino, kakor za trdno upamo, le za kratek čas. Toda ta čas mu ni prekratek, da ne bi brž pokazal svojega besnega sovraštva proti katoliški veri. Nadškofa so imeli Rusini v Lvovu. Ko so odhajali naši uradi in vojaki iz mesta, so ga od vseh strani opominjali in prosili, naj bi se tudi on odtegnil ruskemu nasilju. Odgovoril je pa z apostolskim pogumom, da ostane tam, kjer so njegove ovčice. Prva reč, ki so jo naredili Rusi, ko so pridrli v Lvov, je bila ta, da so miroljubnega, svoj sluzbi zvestega nadškofa Andreja Sapčicki, ki ni nikomur storil nič žalega, in ki se ni bilo bati od njega najmanjše reči, zaprli in odgnali v Novgorod blizu Peterburga. To pa še ni vse. Proglasili so, da ne priznavajo grško-katoliške vere in da morajo prištevati vse grško-katoliške Ru-

sine med razkolnike. Tako so, seveda samo za toliko časa, dokler jih naši ne preženejo, celo pokrajino, ki šteje nad dva milijona Rusinov, s silo odtrgali od papeža in v imenu svojih kozakov in svojega orožja, uropali rusinskemu ljudstvu svobodo držati se svoje vere. Rusi so vajeni teh zločinov. V svoji državi so na milijone katoličanov grškega obreda siloma potisnili v razkol in tiste, kateri so ostali zvesti svoji veri, do danes neusmiljeno preganjali. Zdaj so tudi v Galiciji pokazali, kaj znajo. Niso mogli počakati do konca vojske; dežela še ni ruska in tudi ne bo, toda takoj pri prvih stopnjah na gališko ozemlje so odkrili svoje besno sovraštvo do katoličanstva. Grdo in kruto je požigati vasi in mesta, oropati ubogo ljudstvo njegovega skromnega imetja, vzeti mu streho in kruh, brezsrčno je pobijati nedolžne ljudi, podlo je v obrambo nesramnih srbskih morilcev napasti našo državo in izzvati s tem divjo, krvavo vojsko, da se vsled nje cel svet koplje v krvi in ognju, toda še bolj kruto, še bolj brezsrčno, še bolj podlo je s silo in orožjem v roki zahtevati, naj se odpove katoliški veri in pridruži ruskemu razkolu. Vse to delo kliče do nebes po maščevanju in naši vojaki, ki jih je poklical sivi cesar domovino braniti, bodo v svojih težkih dneh novoga poguma polni, ker vedo, da branijo v svojem boju tudi svobodo katoliškega prepričanja. Zatrдно se zanašamo, da bo božja roka z njimi, in da bo njihova nevzlomna hrabrost sirla neusmiljeno rusko nasilstvo v blagor Evrope, pa tudi v blagor nesrečnega, pod carsko silo vsužnjene ruskega ljudstva.

Kaj naj pa rečemo ob teh dogodkih ravno tako podli strasti, ki se je pokazala zlasti v naši domovini, pa tudi med svobodomiselnici in protestantskimi

nestrpnosti proti katoliški duhovščini, ki so jo z grdim sumničanjem, z lažnimi obdolžitvami, z nesramnim obrekovanjem napadali in spravljali v ječo? Nemška vlada je kmalu stopila na noge in je javno proglasila, da noben očitek, ki so ga grdi ljudje metali v lice belgijskim katoliškim duhovnikom ni resničen, ter je zaukazala mir. Nobena vrsta se v tem zmislu ne sme več tiskati po nemškem časopisju. Po pravici so nekateri nemški katoliški listi v Avstriji imenovali take obrekljivce hijene. Nepopisno mnogo so prestali slovenski in hrvaški duhovniki od njih v Istri, na Štajerskem in Koroškem. Zdaj se nekam čisti ozračje, toda kar se je zgodilo, se pozabiti ne more in se tudi nikoli pozabilo ne bo.

Povest o Poljski.

Poljska in nje ljud Poljaki so bili dosedaj nam Slovencem malo znani. V poročilih o državnem zboru smo čitali tuptam o poljskem državnem klubu, pred leti je bil napravljen prvi večji poizkus bolj zblížati Slovence in Poljake. Naši zastopniki so šli na Poljsko, kjer so bili navdušeno sprejeti. K nam so prihajali mladi Poljaki študirat naše organizacije in na zadnjem katoliškem shodu v Ljubljani smo videli mnogo Poljakov, ki so prišli k nam se ogret in navdušit za katoliško in narodno stvar. Visoki plemiči, izobraženi gospodje in gospe so bili to.

Sedaj je pa prišlo v čudnih težkih okoliščinah ljudstvo samo. Priprosto, revno poljsko ljudstvo, ki je moralo zapustiti svoje domove pred sovražnikom. Sprejmimo jih prijazno, naj se čutijo pri nas kakor doma, ker so dobri, revni ljudje.

Poljska zemlja je morala prestati v zadnjih stoletjih silno mnogo težav. Velika poljska kraljevina je bila na pritisk Rusije razdeljena med Rusijo, Prusijo in Avstrijo. Poljake je zatiral stoletja že Prus in Rus. V zadnjih letih se je obrnilo nekoliko na bolje. Sedaj je pa prišla vojska, ki si je izbrala poljsko zemljo za svoj ples in grobove mnogim junakom.

Te dni smo čitali v časopisih, da je vpeljal knezoškof v Krakovu knez Sapieha tridnevno s prošnjo za zmago avstrijskega orožja. Pred tridnevno so se vršile prošnje molitve k blaženemu Andreju Bobola, ki je umrl v 17. stoletju za vero mučeniške smrti. Ko smo to čitali, smo se spomnili na zgodbo, ki je med poljskim ljudstvom zelo razširjena in v katero veruje poljsko ljudstvo zelo goreče.

Dnovi, o katerih pripoveduje zgodba, vstajajo sedaj nad Poljsko. Bog daj, da bi Poljska tudi vstala v njeno lepšo bodočnost!

Dne 30. oktobra leta 1853. je bil od papeža Pija IX. med velikimi slovesnostmi proglašen v Rimu blaženim po-

ljski mučenik pater Andrej Bobola iz družbe Jezusove. Andrej Bobola je bil rojen leta 1592. v poljski plemiški družini. Kot 19letni mladenič je vstopil v družbo Jezusovo in deloval od l. 1624. kot misijonar v Litaviji na Ruskem. Njegova duševna gorečnost in trudopolno njegovo delo je vzbudilo zavist in sovraštvo ruskih šismatikov. Iz verske nestrpnosti, iz sovražnosti je bil pater Bobola leta 1657. od ruskih kozakov umorjen. Kozaki so ga tako strašno mučili, da so dejali v Rimu, ko se je vršila razprava za proglasitev blaženosti, da tako strašnega poročila o mučeništvu še niso imeli pred seboj. Papež Gregor XVI. je proglasil telo patra Bobole, ki je bilo pokopano v dominikanski cerkvi v Polozki in nestrohnjeno, čudežnim.

Mnogi čudeži, prikazni in milosti so pripomogli, da je začelo poljsko ljudstvo patra Bobola zelo častiti in se mu priporočati v molitvah. Med temi čudeži je posebno znamenit tale, ki se je zgodil pred 95 leti, leta 1819. v Vilni, o kateri se v sedanji vojski mnogo piše.

Dominikanec Korzeniecki je bil pobožen, za duševno in politično blaginjo poljskega naroda zelo vnet duhovnik. Ruska policija mu je prepovedala pridigovati. Nekega večera je sedel v svoji sobi in premišljeval o nesrečni osodi svoje domovine. V dolgi, goreči molitvi je tožil nebesom svojo srčno bolelost in prosil zlasti tedaj še ne blaženim proglašene, pa na poljskem zelo čiščenega patra Bobola, za pomoč. Zlasti ga je opominjal na od njega že pred stoletji storjeno prerokbo od padca in zopetnem vstajenju Poljske. Prosil ga je, da naj pomaga poljsko domovino rešiti.

Ko je šel pater Korzeniecki nato k počitku je naenkrat zagledal pred seboj veličastno postavo jezuita. Prikazen ga je nagovorila in dejala:

»Tukaj sem, pater Kazeniecki, jaz sem tisti, katerega si klical. Odpri okno in videl boš stvari, kakršnih še nisi gledal.«

Dominikanec je odprl okno in videl je mesto ozke okolice njegovega samostana velikansko planjavo.

»Poljana«, pravi prikazen, »ki leži pred teboj je zemlja Pinska v ruskem okraju Uinsk na Pini, levem pritoku Pripete, ki se izliva v Dnjeper. Tam mi je bilo dano, da sem bil za krščansko vero mučen. Toda poglej zopet tja in videl boš, kar si želel videti.«

Pater je pogledal in videl planjavo pokrito z velikansko armado Rusov, Avstrijcev, Angležev, Francozov, Turkov in drugih narodov, katerih imen ni poznal in ni mogel razločiti. Menih o tem ni ničesar razumel. Prikazen pa je dejala:

»Ko bo vojski, katere sliko si ravno videl, sledil mir, tedaj bo Poljska vstala in jaz bom proglašen njenim glavnim varuhom.«

Pater Korzeniecki, čegar srce je bilo po teh besedah vzradoščeno, je prosil prikazen, da naj mu da znamenje, po

katerem bom mogel prikazen in prerokbo izpričati.

Prikazen je odgovorila: »Jaz sam ti zagotovim, da bo vse, kar si videl in slišal resnično, kar sem ti prerokoval se bo do pičice izvršilo. Sedaj pojdi k počitku. Da pa boš imel znamenje o prikazni in prerokbi, bom vtisnil svoje prste v tvojo pisalno mizo.«

Po teh besedah se je prikazen dotaknila s prsti mize patra Korzenieckija in izginila.

Pater Korzeniecki je drugo jutro obvestil o prikazni svoje sobrate in doglalo se je, da so odtisi prstov na njegovi mizi od prstov roke patra Bobole.

Dnovi, o katerih je govorila prikazen menihu Korzenieckiju, vstajajo sedaj nad Rusko in Poljsko. Bog daj, da bi se glede Poljske uresničili in da bi močno poizkušena dežela vstala k novemu življenju. K novemu, lepemu življenju tudi v procvit katoliške Cerkve, katere blaženi je mučenik Poljske pater Bobola.

Poljsko ljudstvo je živo v veri, nje ga sinovi so šli navdušeno v boj pod avstrijsko zastavo, ljudstvo, ki je prišlo k nam, je vredno pomoči in usmiljenja. V zahvalo Bogu, da nam je v tej strašni vojski mnogo prizanešenega, delimo iz srca usmiljenje ljudstvu, ki je pribežalo k nam in ki je naš brat po jeziku in veri.

Poglejmo, kaj vse se godi sedaj na Rusko Poljskem. Glavno mesto je Varšava. Zasedeno je od Rusov. Mesto je navidezno zadovoljno in mirno, v resnici pa v njem neprestano vre. Ruske oblasti se trudijo, da za vsako ceno vzdrže navidezni mir in dobro voljo v mestu. Laskajo se poljskemu prebivalstvu in širijo med njim znani oglas velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, v katerem govori o svobodi Poljske. V gledališču dopuščajo, da se poleg ruske cesarske pesmi svira tudi poljska: »Ni še Poljska izgubljena«. Časopisje je prisiljeno prinašati lažnjiva poročila o ruskih zmagah. Toda kdor vse to od blizu pogleda, vidi, da je poljsko prebivalstvo polno pričakovanja in da se pripravlja na bodoče dogodke. Beda narašča dan na dan. Banke komaj poslujejo. Večina trgovcev in industrijcev stoji pred bankerotom ali so pa že bankrotirali. To se povsod pozna. Ustanovil se je meščanski odbor, ki deli jedila med prebivalstvo. Nekí drug odbor podpira družine rezervistov. Toda to so kaplje v morje bede. Med delavstvom se širi silna beda. Samo v Varšavi je krog 60.000 nezaposlenih delavcev, v Lodzu pa 130.000. Časopisi so polni vesti o slučajih, da se ljudje vsled lakote onesveščajo, umirajo ali se v obupnem stanju sami končajo.

Banditstvo se silno širi. Zvečer ni nihče življenja varen. Ako bo vojna dolgo trajala, je v Varšavi z zagotovostjo pričakovati nemirov in revolucije. Uporno razpoloženje se vedno bolj širi med prebivalstvom. V Varšavi je cela vrsta revolucionarnih organizacij, ki se nadjajo osvobođenja Poljske po Av-

strij in Nemčiji. Mladina beži v Krakov k poljskim legijam. Tudi ruske oblasti so poizkušale organizirati legije prostovoljcev, pa se jim ni posrečilo.

V mestu Varšavi vlada poleg bede tudi velikanska druginja. Premoga tako primanjkuje, da so morali ustaviti električno razsvetljavo. Listi objavljajo vsak dan celo vrsto poročil, da se vsak dan zastrupi več žganjarjev, ki pijejo denaturiran špirit, odkar so oblasti prepovedale prodajati žganje.

Sedaj pa prihajajo poročila, da je Poljska določena za največjo bitko sedanje vojske. Uboga Poljska, da bi bili ti hudi časi res pot k tvojemu boljšemu vstajenju!

Vojskine grozovitosti.

Nedavno smo šli gledat polja, mesta in vasi, po katerih je divjal ruski kozak. Videli smo strašne slike razdejavanja.

Vrnimo se sedaj še enkrat v one kraje. Kozakov ni več, pregnani so bili precej daleč nazaj na Rusko Poljsko.

Po cestah se vozijo in hodijo vojaki k glavni armadi. Za njimi pa dolge vrste vozov, na katerih sede žene, otroci in starčki begunci, ki se upajo vrniti nazaj na domačo zemljo. Nešteto pokritih in nepokritih voz lojternic je, kot potujoči cigani so ti ljudje. Mož vidimo malo, kvečjemu starčke. Možje se bojujejo v vzhodni, zahodni armadi, na jugu.

Zopet bodo videli vasi, toda ali bodo poznali mesta njih očetov? Ni verjetno. Ne bodo našli hiš, ne hlevov, ne vrtov ne ograj. Po dolgem iskanju bodo našli kos zemlje na katerem leže kupi požgane opeke; v kupih gramoza bodo našli ožgane kosti ljudi in živine... Ne bodo našli čumnat, ne drv in ne peči. Zima prihaja. Zaloge so požgane. Od česa bodo ti nesrečni ljudje živeli? To je vprašanje, za katerega rešitev je treba nadčloveških moči.

Postelja teh ubogih je trda zemlja, hrana par krompirjev, katere izkopljejo z rokami iz krvave zemlje. Mnogo krat najdejo mesto krompirja v zemlji drobci granat, izstreljene patrone, površino pokopane mrličke...

Toda komaj se vrnejo domov, že prično delati. Gramoz požganih hiš se odstranjuje, pod ožganim drevjem si pripravljajo stanovišča. Tam se kuha, umiva, koplje, snaži. Na poljih delajo žene, mlade ni stare. Luknje granat se zakopavajo z zemljo, jarki se vzravnavajo, in če je še kaj na polju ostalo, se spravlja domov.

Ti ljudje ne obupajo! Kako močan je ubog človek! Če tudi smo na tem, ko zagledamo grozovitosti vojske, da izgubimo vero v človeštvo, pogled na te nesrečne upalne ljudi, nam jo vrne; vrne nam zaupanje v človeštvo.

Ob gozdu — pripoveduj očividec — sem videl sedeti ženo. Mlada, lepa

žena je sedela ob gozdu na divanu (edino kar ji je ostalo od pohištva). Na divanu pod nilim nebom je sedela in dojala otroka. Kdo je bila, odkod? Jaz ne vem. Njena hiša je najbrže požgana, njen mož v vojski; morda je že mrtev. Ona pa je dojala otroka, bodočnost te zemlje.

Te mlade gospe, otroka in gozda, ob čegar robu je sedela žena na divanu, ne bom pozabil celo svoje življenje.

Peljemo se naprej. Na požgane vasi smo že navajeni. V zraku diši po mrličih, smodniku, pogoriščih... Naprej!

...

Poglejmo naše vojake v armadi. Koliko trpe ti!

Neizmerne so žrtve, ki so jih naši vojaki že doprinesli in jih doprinašajo vsak dan. Ali si moremo mi doma predstavljati kakšno je trpljenje vojakov v štirinajsetdnevni bitki? Najprvo velikanski napor pomikanja naprej. Dolgi marši po slabih cestah, močvirjih, po nepoznanem ozemlju, prenočišča na plamen, v jarkih. Slabo, mrzlo vreme, dež. Dneve in tedne ne minute brezskrbnega miru, ne trenutka gotovosti. Ure in dneve vedno naprej proti sovražniku, nasproti boju, morda nasproti smrti. Pri vsem tem mnogokrat glad, žeja. Potem v boju lega po cele ure v jarkih v sovražnem ognju. Od nevidnega sovražnika obsuti s šrapnelskim dežjem, v strašnem, živčevje trgajočem hrušču topov... Potem dolgi vlaki ranjenih, široki jarki za mrtve... Malo počitka, malo odihla in zopet priprave za nove boje.

Mi doma niti ne moremo čutiti, kaj smo dolžni tem junakom, ki trpe za nas, za našo zemljo.

...

In še ranjenim ni prizanešeno! Poglejmo sliko iz nemško-francoske vojske.

Napravili smo vojni lazaret (bolnišnico). Dan in noč smo delali v njem. Stotine ranjenih je prišlo, našlo pomoči in zopet odšlo. Hudo ranjeni so ostali pri nas. Bilo jih je nad 300. Naenkrat pride povelje, da se bodo naše čete umaknile nazaj in naj se tudi mi pripravimo. To je lahko rečeno, težko storjeno. Izmed nekaj nad 300 ranjencev smo jih 150 pripravili, kolikor je bilo možno, da so se odpravili na pot. Najhuje ranjeni so morali ostati v lazaretu.

Komaj smo to opravili, že pridrvi sovražnik. Afričanski vojaki so prihrumeli v lazaret z nastavljenimi puškami. Komaj smo jim mogli dokazati, da imamo samo ranjence in da smo pod varstvom »Rdečega križa«. Vse so pretaknili, preiskali in ponesnažili. Delali smo naprej. Strašno delo, kajti le najbolj strašno ranjeni so nam ostali.

Drugi dan se je pripeljal mimo francoski lazaret. Francoski zdravniki so prišli k nam in nam vzeli vse obveze, vsa zdravila, vse pripomočke. Pri tem so nas sramotili in zaničevali.

Tretji dan je prevzela naše ranjence francoska ambulanca. Z nasajenimi bajoneti so nas gnali. Neki francoski general nas je psoval s svinjami in nam grozil, da nas da vse postreliti.

Ko smo prišli v mesto, so nas sprejeli prebivalci mesta z blatom in pljuvali na nas. Otroci so metali na nas kamenje, častniki so nas zasramovali. Vtaknili so nas v temne luknje in nam dali nekaj kruha in sira,

Prepeljali so nas potem v Švico, kjer se je nehala naše trpljenje.

Tako postopajo Francozi z ranjenci.

...

V Franciji so imeli zaprte tudi Avstrijce in Ogre, ki so se nahajali tam pred začetkom vojne. Med temi ujetniki je bil tudi ogrski državni poslanec grof Karoly. Njegov tajnik je pripovedoval, da so imeli francoski vojaki iz Afrike skrite v širokih svojih hlačah glave, odrezane nemškim vojakom. Te glave so kazali ujetnikom. Krog vratu so imeli ti francoski vojaki obešene na vrveh oči, nosove, prste, ušesa nemških vojakov...

...

Za svobodo zatiranih narodov, v njih odrešenje je napovedel ruski car vojsko.

Branit zatirane Belgijce je šel v vojsko Anglež.

S svojo velikansko izobrazbo je šel pomagat Francoz.

Rus, Anglež, Francoz pa peljejo vojsko kakršne so navajeni najbolj kruti narodi na svetu.

Vse te grozovitosti se gode pod krinko svobode, katero so raztresali po Evropi Francozi in Angleži že leta in leta in katere sta se napila tudi Rus in Srb.

...

Nad dva meseca je že v službi smrti vojska. Toda smrti še ni dovolj! Poslala je na delo še drugo svojo dekle — kolero. Bog sam ve, če se ne pripravlja k opravi tuji tretja dekla smrti — lakota. Nad dva meseca pleše že vojska svoj krvavi ples ob muziki topov in pušk, ob svitu bajonet in ob vzdihih trepečih ranjencev. Vsaka ura je krvava in večji kot naše reke in potoki bi bili potoki prelite krvi, če bi se zbrali v eno strugo. Če počiva orožje na enem delu severa, grmi na drugem, če počiva jug, teče kri v Franciji; morje požira stotere.

Na zemlji, v zraku, pod morsko površino — povsod boj.

Za svobodo!

Kako velika bo vaša odgovornost pred Bogom, vi kralji in cesarji!

Svetovna vojska.

AVSTRIJI PRIJAZNE DRŽAVE

Nemčija.

Izračunali so, da sodeluje pri delih za vojake nemške armade 20 milijonov

Nemk. — V nemški vojni službi je 9000 zdravnikov. — Nemški državni zbor je sklican na 22. t. m. — Od državnega posojila so vplačali že 2420 milijonov mark, to je 54.26 odstotkov vsote, ki so jo podpisali. To je največja vsota, ki jo je kdaj kako ljudstvo skupaj spravilo v tako kratkem času.

Italija.

Laški listi pišejo, da zahteva javno mnenje v Italiji, naj Italija Valono zasede. Uradno se ta namera zanikava, vendar ni izključeno, da je Italija glede Valone dobila nekaj obljub. Drugo poročilo o tem se glasi: Italija bo zasedla Valono le v slučaju, če jo bo ogrožala Grška. Dokler bodo Valono ogrožali albanski vstaši katerekoli vere, se Italija ne bo ganila. Listi objavljajo vsebinsko framasonskega tajnega ukaza italijanskim »bratom«, ki jim nalaga dolžnost, naj povsod delajo javno mnenje v francoskem in v angleškem zmislu, Rusije naj ne omenjajo. — Dne 5. t. m. dopoldne so se pri Molinello spopadli organizirani in neorganizirani poljedelski delavci. Neorganizirane poljedelske delavce je napadlo 2000 organiziranih delavcev s kamni, palicami in orožjem, prisilili so jih, da so pobegnili. Ubiti so bili trije neorganizirani delavci, do 20 jih je pa bilo ranjenih. V Motinello so odposlali kavalerijske oddelke. — Laški listi poročajo, da se je zdravje italijanskega zunanjega ministra sicer zboljšalo, a ker so mu predpisali zdravniki popoln mir, je njegov odstop neizogiben. Kot njegova naslednika prideta v poštev Martini in Tittoni. Tudi se poroča, da namerava odstopiti laški vojni minister. — Vojni minister je odstopil. Vršil se je ministrski svet, ki je v zvezi s tem odstopom.

BALKANSKE DRŽAVE.

Albanija.

Drač, 3. oktobra. Sem je dospel včeraj ob 7. uri in pol zvečer Esad paša s 5000 oboroženci ter se tu nastanil. Danes jutraj se je pripeljal semkaj italijanski poslanik baron Allotti s kapitanom Castoldijem in vitezom Merli na kraljevi ladji »Agordate«, ki se je potem vrnila v Valono. — Esad se je polastil palače, v kateri je stanoval knez Wied in je lastnoročno odtrgal vse pečate z vrat. Zdaj vihra nad palačo turška zastava, kakor menijo, z ozirom na muslimane. To zastavo pa bo Esad baje nadomestil z albansko, ko bo njegova vlada dovolj utrjena. — Iz Drača se poroča, da je Esad paša odšel s 4000 možmi proti Skadru, da ga zasede.

Rumunija.

Iz Budimpešte poročajo, da je Rumunija prepovedala izvoz žita in pšenične moke, ker se boji, da ne bi žita doma zmanjkalo. — Rumunski kralj Karol je v soboto jutraj umrl.

Turčija.

Poroča se, da namerava turški vojni minister Enver paša vojsko z Rusijo in da hoče istočasno tudi Egipt napadati.

sti. — Razmerje med Turčijo in Rusijo je zelo napeto. Gre se še vedno radi zaprtja Dardanel. Razburjenje v Carigradu je vedno hujše, ker je stavilo rusko poslanstvo nove zahteve, ki jih je Turčija odklonila.

AVSTRIJI SOVRAŽNE DRŽAVE.

Francija.

Neki francoski časopis piše: Vodilni angleški politiki in razni angleški listi so izrazili željo, da bi se vojska zavlekla dve, tri leta ali pa še delj. Kar se tiče Francoske, je to nemogoče. To na Francoskem vsakdo trdi. Ze dose-daj znašajo francoske izgube do 300 tisoč mož. Če bo šlo tako naprej, kakor zadnje tedne, bodo narasle francoske izgube tekom pol leta na poldrugi milijon mož. V očigled teh števil je nepotrebno vprašanje, če more kaka država prenesti tolike izgube, ne da bi bila gospodarsko uničena.

Rusija.

Neki Norvežan, ki se je vrnil iz Petrograda, pripoveduje, da je zmaga generala Hindenburga, oziroma ruski poraz v Vzhodni Prusiji poražajoče vplival v ruski prestolnici. Enako globok vtis je napravilo poročilo, da sta padla dva ruska generala, na katera so stavili Rusi največje nade. Občinstvo se je o porazu brez zadržk obvestilo. Sicer se niso navajale podrobnosti, priznal pa se je obseg in pomen katastrofe. Od tega trenutka se je vojno navdušenje v Petrogradu zelo ohladilo, vendar pa zapu-no gledajo v bodočnost in upajo na zmago; boje se le, da ima vojska premalo častnikov. — V Moskvo pripeljejo vsak dan do 5000 ranjencev. V Moskvi sodijo, da bo v vojski nad en milijon Rusov ranjenih; šole in cerkve so izpremenili v bolnišnice. — Laški listi poročajo iz Petrograda, da se je car podal na bojno polje. — Lasti poročajo iz Petrograda, da se koncem meseca oktobra skliče ruska duma, ki bo imela z vojnim davkom pokriti primanjkljaj, ki je nastal vsled tega, ker je država ustavila prodajo žganja.

Srbija.

Grški listi poročajo, da so dosedanjí srbski porazi uničevalno na dvorsko življenje srbskega kralja vplivali. Kralj Peter živi, odkar se je pričela vojska, v strahu pred bodočimi dogodki, osobito je iz sebe, odkar je naša vojska srbski vpad v Srem odbila. Strah kralja Petra je tim večji, ker je bil, kakor grški listi poročajo, nanj izveden napad, ki so ga šele zadnji trenotek preprečili. Kralj Peter je zbežal dne 25. m. m. v Prizren, kjer biva z nekaterimi dvorjani. Straži ga močna straža. Srbski dvor se zdaj z Grško pogaja, da bi radi svoje bolezni smel kralj Peter bivati na Grškem ozemlju ali pa na kakem grškem otoku.

Portugalska

pošlje svoje vojake na pomoč Angliji v Afriki. — Dunajski diplomatični krogi izjavljajo, da obstaja resna napetost

med Portugalsko in Nemčijo. Anglija dela na to, da Portugalska opusti nevtralnost in da se udeleži vojske. Po v Berolin došli poročili v okolici bivšega portugalskega kralja živahno delujejo. Pri njemu se nahaja veliko njegovih portugalskih pristašev, angleški častniki in uradniki. Z angleškim denarjem se pripravlja na Portugalskem gibanje, da bi se Portugalska pridru-žila Franciji in Angliji. Portugalske čete naj bi se prepeljale na francosko bojišče. Bivši kralj Manuel hoče prevzeti njih poveljstvo in se ovenčan s slavo vrniti kot kralj na Portugalsko. Portugalska naj bi v plačilo dobila en del nemških kolonij.

DRŽAVE V DRUGIH DELIH SVETA.

Japonska.

Po nekaterih poročilih listov je povzeti, da bo Japonska vendarle poslala Rusom na pomoč svoje čete. Baje pričakujejo Rusi 150 tisoč japonskih vojakov.

Kitajska.

Neki nemški trgovec poroča iz Kitajske: Tu je seveda vse razburjeno. Nemške, angleške in francoske ladje ne vozijo več. Ker pošta ne posluje in ker so brzojavne postaje v rokah Angležev, nemške trdke tudi ne morejo več dobiti denarja. Kitajci so pred bankrotom. Armada se bo, ker ne dobe vojakov plač, razdelila v brezštevilne roparske čete. V Šangaju je brez kruha 30.000 kulijev, ker se je plovba ustavila. Kulijem ne preostane nič drugega kakor pleniti.

Afrika.

Listi poročajo, da se nova vstaja v Maroku zelo hitro širi. Najuglednejši glavarji hodijo od rodu do rodu in pro-glašajo proti Francozom sveto vojsko. Tudi v tistih krajih, kjer se ni izbruhnila staja, gre sovražno gibanje proti Francozom. Angleži delajo z vso silo, da najdejo revolucijske oklice, ki so se baje odposlali v Egipt. Izvedli se bišne preiskave, osobito v uredništvu lista »El Schuab« in v palači princa Aziz paše, a preiskave so ostale brez vsakega uspeha.

O dogodkih na bojiščih.

PROTI SRBOMI

Avstrija-Srbija, Črnagora.

Ponedeljek, 5. oktobra 1914

Uradno se poroča: V vzhodno Bosno vpadle srbske in črnogorske sile so nas prisilile, da smo poslali v te kraje, ki leže na strani kraja glavne odločitve, naše vojne moči. Prvo tam vpeljana delo se je končalo z velikim uspehom. Dve črnogorski brigadi, spužka pod poveljstvom generala Vukovića in zetska pod generalom Rajevićem sta bili po hudih dvadnevni bojih popolnoma poraženi in vrženi proti Foči. Črnogorci v silni zmešnjavi beže čez mejo. Obe brigadi sta morali prepustiti našim vo-

svoj tren in znatne zaloge, katere so naplenili po Bosni. Tudi pri tej priliki smo našli več naših vojakov, ki so bili odposlani kot prednje straže, med njimi nekega praporščaka, ki so bili vsi na zverinski način pohabljeni. Pri boju, ki je bil vpeljan na severnem delu, je pol našega bataljona ujelo celoten srbski bataljon. Potiorek, feldcajgmojster.

Sreda, 7. oktobra 1914.

Srbi imajo velikanske izgube. Moravska divizija je bila pri Bogatiču skoro popolnoma uničena, šumadska divizija je pa izgubila nad polovico moštva. Dosedaj je najmanj četrtina srbske armade za boj nesposobna, med temi je nad 13.000 mrtvih. Pretekli teden se je vršil v Nišu ministrski svet pod predsedstvom kralja Petra. Sestaviti so nameravali mirovni predlog Avstriji. Nek ruski veliki knez je govoril proti, tako da ni prišlo do nobenega končnega sklepa. — Dunajski časopisi poročajo, da so srbske izgube po zadnjem štetju doslej 14.000 mrtvih in nad 50.000 ranjencev. — Glasom vesti, ki so dospele iz Niša, je postal položaj Črnogorcev kritičen. Od 42.000 vojakov, s katerimi so razpolagali v začetku vojne, jih je le še 18.000 za boj sposobnih. Črnogorci so se obrnili v Srbijo za pomoč, a bili so odbiti, ker se Srbija sama nahaja v obupnih razmerah.

Četrtek, 8. oktobra 1914.

Francosko vojno brodovje obstreljuje kotorske utrdbe naprej, ne da bi napravilo posebno škodo. O tem poročajo laški časopisi iz Rima: 5. t. m. so obstreljevale tri velike francoske oklopnice v družbi več križark utrdbo ustice pri Kotorju. Ogenj iz topov utrdbe je večkrat dve francoski križarki tako zadal, da sta morali zapustiti bojišče. Večji obeh križark so bili odbiti dimniki. Manjšo križarko, ki so ji avstrijske krogle poškodovale stroje, sta morali dve manjši križarki odpeljati v Krfski kanal.

Petek, 9. oktobra 1914.

Uradno se razglša: Čiščenje Bosne napreduje. K že javljenim uspehom proti Črnogorcem se pridružuje sedaj tudi odločilen udarec proti preko Višegrada brez boja vpadlim srbskim močem. Njihova severna kolona je že od Srebrenice proti Bajini Bašti vržena nazaj preko Drine; odvezeta sta ji tren in municijska kolona. Na Romanju planino prodrlo glavno moč pod poveljstvom bivšega vojnega ministra generala Miloša Božanovića so naše čete v dvadnevni bitki popolnoma porazile ter je sovražnik le s hitrim begom ušel od nas nameravanem zajetju. En srbski bataljon 11. polka drugega poziva je bil ujet ter več brzostrelnih topov zaplenjenih.

PROTI RUSOMI

Avstrija-Rusija.

Ponedeljek, 5. oktobra 1914.

V Galiciji si stoje nasproti avstrijske in ruske čete, da pričnejo nove od-

ločilne boje. Pričakovane velikanske bitke se lahko vsak trenutek prično. Topot se bo to vršilo pod znatno ugodnejšimi pogoji. — Edina ruska kolona, ki se še nahaja na Ogrskem in ki je vpadla v deželo pri Körösmező, se je borila 3. t. m. z našimi obmejnimi stražnimi oddelki, ki so bili napram Rusom v veliki manjšini. Ker šele sedaj prihajajo ojačenja na to črto, ki je od središča zelo oddaljena, so se morale naše obmejne straže umakniti do Hossumező, kjer bodo s pomožnimi četami, ki so še na potu, napravile, kakor je pričakovati, konec. Ker so se naše čete umaknile do Hossumező, je bilo treba Marmaros-Sziget začasno izprazniti. Uprava komitata posluje v Husztu; ko bodo Rusi vrženi nazaj, se bo vrnila v Marmaros-Sziget. V ostalih karpatskih prelazih so bile naše čete povsod zmagovite.

Torek, 6. oktobra 1914.

Uradno se poroča: Operacije na Rusko-Poljskem in v Galiciji ugodno napredujejo. Ramo ob rami se boreč so vrgle nemške in avstrijske čete sovražnika od Opatowa in Klimontowa nazaj proti Visli. V Karpatih so bili Rusi na prelazu Uzsok popolnoma poraženi.

Sreda, 7. oktobra 1914.

Nenadno prodiranje nemških in avstrijskih bojnih močij, je Ruse popolnoma presenetilo. Rusi so prestavili močne sile iz Galicije na sever, bili so pa pri svojem poizkusu v smeri proti Opatovu prekoračiti Vislo, od zveznih armad vrženi preko reke nazaj. Naše čete so zavzele omotje pri Sandermierzu. V Galiciji prodiramo po načrtu. Pri Tarnobrzegu so naši premagali neko rusko infanterijsko divizijo. — Ogrski listi poročajo iz Munkasza: Rusko brigado, ki je čez Uzsoški prelaz prodrla na Ogrsko, so naše čete vrgle 10 kilometrov na drugo stran Siankia. (Sianki leži ob gališko-ogrski meji na vrhu Uzsoškega prelaza.)

Ruske čete, ki se nahajajo v stolici Marmaros niso v ponedeljek poskušile prodirati. Ojačenja, odposlana k našim četam, ki so deloma še včeraj dohajala, so došla danes polnoštevilno na določena jim mesta. Z vso gotovostjo se zato lahko pričakuje, da bodo tisti ruske čete, ki se še nahajajo v Marmaros-Szigetu, kmalu potisnili iz dežele. Drugod na Ogrskem ni nikjer Rusov.

Uradno se poroča z dne 6. oktobra: Naše čete so mogle tudi pri Marmaros-Szigetu začeti že z napadi; Ogrska bo, kakor upamo, v najkrajšem času od ruskih čet popolnoma očiščena. Tudi posamezne male oddelke tiste kolone ruskih čet, ki so se po gorskih potih priplazile v ogrski komitat Beszterze-Naszod čaka uničenje ali pa nagel beg. Za zdaj so ustavili njeno prodiranje nekateri tam se nahajajoči orožniki. Vojaške sile, ki so potrebne, da končno onemogočijo cel poskus, so že na potu. Na vseh ostalih drugih prelazih prodiramo čez ogrsko mejo zmagovito naprej.

Ogrski brzojavni urad poroča z dne 6. oktobra iz Nyiregyhaza: Uradna vest iz Huszta pravi da stoji naše čete od 5. oktobra opoldne naprej pri Tecső 1 Rusi v hudem boju. Naše čete so iztrgale Rusom korak za korakom njih postojanke. Pri Kracsfalvi se je vršil ravnotako hud boj, ki se je končal z popolno zmago naših čet. Rusi so bili deloma uničeni, deloma ujeti. Prednja črta je tvorilo tu 2000 poljskih legionarjev. (Tecső leži v dolini ob reki Tisi ob železnici, 27 km zahodno od Marmaros-Szigeta in 27 km vzhodno od mesta Huszt. — Kracsfalva — najbrže Harsfalva — je majhen kraj ob reki Vecsa, oddaljen 25 km severno od Munkača.)

Četrtek, 8. oktobra 1914.

Uradno se razglša: Naši napadi so tudi včeraj tu in tam v manjših bojih dosegli uspehe. Neki častnik generalnega štaba, ki se je v drznem poletu vrnil iz Przemysla, poroča, da brani naša bojaželjna posadka trdnjavo z največjo delavnostjo in hrabrostjo. Naši so napravili več izpadov, potisnili sovražno črto nazaj in pripeljali v trdnjavo številne ruske ujetnike. Vsi ruski napadi so se pod ognjem trdnjavskih topov z velikimi izgubami izjalovili. V Karpatih in zahodno od prelaza Vysoko ni nobenega sovražnika več. Pri Marmaros-Szigetu vpadli sovražnik je bil poražen. Mesto je prišlo preteklo noč v našo posest.

Petek, 9. oktobra 1914.

Uradno se razglša: Pri nadaljnjem prodiranju naših čet je bil včeraj sovražnik vržen na cesti proti Przemyslu in Baryczu (zahodno Dynow) ter od naših zavzet tudi Rzesov. Pri tem so naši zaplenili ruske topove. V kotu Visla—San smo vzeli Rusom mnogo ujetnikov in vozil. Ponovljeni silni ruski napadi na Przemysl so bili siljano odbiti. Sovražnik je imel več tisoč mrtvih in ranjenih.

Sobota, 10. oktobra 1914.

Uradno se razglša: Naše prodiranje je prisililo Ruse, da so s svojimi brezuspešnimi naporji proti Przemyslu, ki so dosegli v noči na 8. oktobra svoj višek in povzročili napadalcem ogromne izgube, pričeli popuščati. Včeraj dopoldne je bil artiljerijski ogenj na trdnjavo slabši in sovražnik je pričel dele svojih sil pomikati nazaj.

Pri Lancutu (vzhodno od Rzesowa) si je proti našim prodirajočim kolonom postavil močan sovražnik v boj, ki še traja. Iz Rozwaldowa (jugovzhodno od Sandomira ob reki San) je sovražnik že pregnan.

Tudi v Karpatih stoji dobro. Umikanje sovražnika iz marmaroškega komitata se je izpremenilo v beg. Pri Bocsku je bil razkropljen močan kozaški oddelek.

Naše prodiranje čez prelaza Beskid in Verecke napreduje proti Slawsku in Tucholki. (Čez prelaz Beskid vodi železniška proga iz Munkača v Stryj. Prelaz Verecke je zahodno od

Beskida. Tucholka in Slawsk sta kraja, ki ležita na gališki strani omenjenih prelazov.)

Cez uzsoški prelaz vrženega sovražnika potiskajo naše čete čez Turko.

Rusi so napravili v torek prvi napad na trdnjavo Przemysl in nastopili proti znanim okopom. Prišli pa niso dalje kot do žičnatga omrežja in do jarkov, kjer so z velikanskimi izgubami vrženi nazaj. Ogenj trdnjavskih topov je bil morilen, cela trdnjava se je zdela kot ognjenik, ki je bruhal na vse strani smrt in pogin. Vsled eksplozije podminiranih okopov je našlo smrt na tisoče Rusov. Ruske izgube cenijo na 40.000 mož.

Nemčija-Rusija.

Ponedeljek, 5. oktobra 1914.

Veliki glavni stan poroča 3. t. m. ob 10. uri zvečer: Na vzhodu so bili trije sibirski armadni zbori in deli 22. armadnega zbora, ki so se nahajali na levem krilu čez reko Njemen prodirajoče ruske armade, po dvakratnem zelo hudem boju poraženi. Nemci so ujeli 2000 neranjenih Rusov in zaplenili veliko topov in strojnih pušk.

Naměstnik generalnega poveljstva v Königsbergu izpopolnjuje že objavljeno poročilo o zmagi čez Ruse (glej poročila prejšnjega tedna): Rusi so bili v dvadnevni bitki pri Suwalkiju 1. in 2. oktobra popolnoma poraženi. Izgubili so 3000 ujetnikov in 30 topov, med njimi eno težko baterijo, veliko strojnih pušk, voz in konj.

Torek, 6. oktobra 1914.

Veliki glavni stan poroča 5. t. m. zvečer. Na Poljskem so nemške čete ki prodirajo proti Visli, stopile v stik z ruskimi četami.

Sreda, 7. oktobra 1914.

Uradno se poroča: Na vzhodnem bojišču se je ruski pohod proti Vzhodni Prusiji v guberniji Suwalki ustavil. Pri Suwalki napadamo od včeraj naprej sovražnika zmagovito. Na Ruskem Poljskem so pregnale nemške čete 4. oktobra eno rusko gardno strelno armado iz utrjene pozicije med Opatov in Ostrovic; vjelo so 3000 Rusov, več topov in strelnih pušk. Dne 5. oktobra smo napadli pri Radomu dve in pol ruske kavalerijske divizije in dele glavne rezerve iz Ivangoroda in jih zagrnali proti Ivangorodu. (Ostrovic leži severozahodno od Opatova, Ivangorod pa blizu 100 km severno ob Visli.)

Četrtek, 8. oktobra 1914.

Napad Rusov v guberniji Suwalki je odbit. Rusi so izgubili 2700 ujetnikov in devet strojnih pušk.

Iz glavnega stana se poroča: Na Rusko-Poljskem smo v malih vstaških bitkah zahodno od Ivangoroda ujeli 4800 ujetnikov. — Nemške čete so zasedle Tauroggen. (Tauroggen je mesto v ruski guberniji Kowno ob reki Jura, ki teče v Memel. Oddaljen je 7 km od pruske meje in šteje 5800 prebivalcev.)

Petek, 9. oktobra 1914.

Veliki glavni stan poroča 8. t. m. zvečer: V vzhodnem bojišču je neka ruska kolona, ki je prišla od Lomže, dosegla Lyck. Rusom se je posrečilo, kakor sledi iz tega, zopet vdreti v Vzhodno Prusko.

PROTI FRANCOZOMI

Nemčija, Avstrija- Francija, Anglija Belgija.

Ponedeljek, 5. oktobra 1914.

Veliki glavni stan poroča 4. t. m. zvečer: Na bojišču uspešno napredujejo boji na desnem nemškem krilu in v Argonih.

Berolinski listi poročajo, da so Nemci zaplenili pred Antwerpnom 330 belgijskih topov. Nemški zrakoplovci so metali v mesto oklice, v katerih se zahteva predaja trdnjave, da se prepreči prelivanje krvi.

Četrtek, 8. oktobra 1914.

Dne 7. t. m. so Nemci začeli obstreljevati Antwerpen. Belgijska vlada se je preselila v Ostende. Kralj je ostal v Antwerpnu. Poroča se, da so Belgijci v Antwerpnu zadržanim nemškim in avstrijskim ladjam parne kotle z dinamitom razstrelili. Število avstrijskih ladij baže ni bilo veliko.

Petek, 9. oktobra 1914.

Vse vesti soglašajo, da je velikanska bitka na Francoskem dosegla višek in da bo odločitev padla še ta teden. Boji na levem krilu se nadaljujejo s strastjo, ki je bila dozdaj celo v teh krvavih spopadih nepoznana. Nemci skušajo dobiti s trdovratnostjo, katere si človek niti predstavljati ne more, železnico v roke. Boj severno od Somme dobiva tako strašen značaj, da ne more dolgo časa trajati.

O obleganju Antwerpna se poroča: Poveljnik je razglasil, da lahko vsak meščan zapusti mesto, da se na, dokler traja obleganje ne sme vrniti. V katedrali je bila velika prošnja svečanost, katere se je udeležil tudi kardinal Mercier. Mesto je vsled porušenja vodovoda že teden dni brez pitne vode. Zato nastaja nevarnost, da se pojavijo nalezljive bolezni.

Sobota, 10. oktobra 1914.

Uradno poročilo poroča, da je belgijska trdnjava Antwerpen padla. Veliki glavni stan poroča dne 9. t. m.: Več fortov notranje utrdbene črte Antwerpna je padlo. Mesto Antwerpen se od popoldneva dalje nahaja v nemških rokah. Poveljnik in posadka sta zapustila trdnjavsko ozemlje. Samo nekaj fortov je zasedenih še od sovražnika. To na našo posest Antwerpna nič ne vpliva.

PROTI JAPONCEMI

Iz Pekinga se 2. oktobra čez London poroča: Angleži pod poveljstvom generala Barnadista z vso silo napadajo Čingtav. Nemci se umikajo na Čingtav, kjer utrdbne ponoči in podnevi delujejo. Ogenj so Nemci osobito na

japonske postojanke namerili. Nemški zrakoplovci so ponovno poizkusili, da z bombami uničijo japonske vojne ladje. Angleži in Japonci se pripravljajo za odločilen sunek proti Čingtavu.

Sreda, 7. oktobra 1914.

Nemški listi poročajo: Ob prvem napadu na postojanke pehote v Čingtavu so bili združeni Japonci in Angleži z izgubami 2500 mož vrženi nazaj. Uničevalno so učinkovale nemške mine, topovi in strojne puške. Desno krilo zaveznikov sta uspešno obstreljevali avstro-ogrski križarka »Kaiserin Elisabeth« in nemška topničarka »Jaguar«. Nemške izgube so bile neznatne. Japonci pričakujejo ojačenj z Japonskega.

NA MORJU.

Nemško križarico »Emden«, ki je potopila že mnogo angleških parnikov, zasleduje 20 angleških in francoskih vojnih ladij. — Nemška križarka »Leipzig« je 15. m. m. v čilskih vodah potopila angleški parnik za olje »Elejner«. Moštvo so rešili. — Angleški parnik »Dawdon« je na potu iz Hulla v Antwerpen zadel ob mino in se potopil. — Francosko mornariško ministrstvo uradno naznanja: Nemški križarki »Scharnhorst« in »Gneisenau« sta pripluli 22. septembra pred Papete (na Tahitiu v Tihem oceanu) in sta razstrelili malo topničarko »Zélée«, ki leži od 14. septembra nadalje razorožena v pristanišču. Nemški križarki sta nato obstreljevali odprto mesto Papete in sta se nato peljali naprej. (Papete ni odprto mesto, marveč je brani ena utrdba in tri baterije, ki so z 20 topovi oborožene. — S popolnoma merodajne strani poročajo, da je neki nemški torpedni čoln vjel norveški parnik »Modig« s 1800 tonami premoga, ki ga je peljal iz Angleškega na Rusko. Vjel ga je v Vzhodnem morju in ga privlekel v Svinemünde. — Angleška ribiška barka »Lilly« je zadela na mino v Severnem morju in se potopila. Utonilo je sedem mož.

V ZRAKU.

Grof Zeppelin le došel v fronto in je osebno prevzel vrhovno poveljstvo nemškega zrakoplovnega brodograja. — Čez Christianijo se poroča, da je neki nemški aeroplan, metal v petek v Antwerpen bombe in francoske ter flamske oklice, ki pojasnjujejo dejanski položaj. Neki belgijski aeroplan se je boril z Nemcem, ki je bil oborožen s strojno puško. Belgijec pa je z samokresom. Prebivalstvo je z zanimanjem zasledovalo boj. Končno so nemški aeroplan z granatami obstreljevali, ki so pa padale na mesto nazaj in so veliko ljudi ranile in jih več usmrtilo. — Poroča se, da so opazili dne 30. avgusta čez danski Jütland več Zeppelinovih zrakoplovov, ki so šli v smeri proti severnemu morju. Neke angleške križarice so jih opazile, a jim niso mogle škodovati. Zrakoplovi so pluli nad 2000 metrov visoko. — Iz Pariza poročajo, da so nemški zrakoplovci

bombardirali Compiègne in posebno kolodvor zelo poškodovali. — Dne 8. oktobra je vrgel neki nemški letalec dve bombi na Pariz, ena je padla na ravnino Saint Denis, kjer je napravila nepomembno škodo; druga je padla na Aubervilliers, kjer je tri osebe ranila. — Begunci došli iz Antwerpna poročajo, da se je ponoči pričelo obstreljevanje mesta. Prva granata je padla v južni del mesta. Med obstreljevanjem se je pojavil nad mestom nek Zeppelin in metal bombe na zaloge olja pri Hoboknu. Nastal je ogenj. Nemci so nato obstreljevali severovzhodni del mesta. — Iz mesta Essen v Nemčiji poročajo: Angleškega letalca, ki je metal bombe so oddaleč zagledali in obstreljevali s šrapneli in puškami. V bližini lope je padel tako, da so mislili, da je zadet. Nato je vrgel bombo na streho lope, ki je zagorela. Nekdo mu je moral izdati, da je zrakoplov že tri dni v lopi. — Nemški letalci so bombardirali kolodvor v Reimsu. 19 oseb je bilo ubitih. Škoda je zelo velika. Prebivalstvo je bežalo v vinske kleti.

Pošte ni...

Fant je moj na vojski, Ruse strelja, vzela ga je tista žalostna nedelja, ko se ob vogleh na liste rmene gledale s solzami plahe žene, jokala prestrašena dekleta, zgrinjala se deca krog očeta, fantje pa se delali vesele, v tiho noč so pesmi jim donele, da večer je lep, da bo zavber dan, da marširali bodo v tujo stran.

Vsak dan pošto pazim, upam, čakam, tedne čakam, pišem sama, plakam, v solzah plavajo mi črke črne, poštar pride, moja pisma vrne. O Vsihsvetih bila bi poroka, zdaj pa? — V srcu misel stoka: fant na vojski, morda že pod rušo molit prosi me za revno dušo. Oj, Marija, vem, ti si mimo šla, milo, vsmiljeno ga pogledala?

Vsaj za eno, zadnje pozdravilo dala bi škrjančku naročilo, ki je polko plesal mu nad njivo, lastavko poslala lahkoživo, ki je strigla zrak mu okoli strehe, prepelico, ki je sredi lehe drobno mu v veselje prepelila, da bi še enkrat ga zveselila, pa jih ni in ni; solnca šli iskati daleč so od nas, dol na laško plat.

Črni vran s požrešnim kljunom kraka.

se ponuja, moje pošte čaka, sivi sokol krili si peroti, daleč tja za Vislo je na poti jastreb se srdito z lipe čmeri, plem čiši mu, tja na sever meri kljavat očke bi ta družba rada, kopat s kremplji v prsih srca mlada, ko se vrnejo, pošto prineso, da moj fantič spi, in da vstal ne bo. Gorenjka.

Dom in svet.

Dr. Frančišek Sedej, knez in nadškof goriški, je obhajal dne 10. t. m. šestdesetletnico svoje starosti. Mnogoštevilnim častilcem visokega cerkvenega kneza se pridružimo s srčno željo, da ga Vsemogočni ohrani še mnogo let slovenskemu ljudstvu in katoliški Cerkvi.

Umeščeni so bili čč. gospodje: dne 30. septembra Ign. Zust, župnik na Polšniku, na župnijo Ajdovec, dne 1. oktobra Franc Pešec, župnik na Krki, na župnijo Šmarje in Franc Vrhovec, kaplan pri Sv. Petru v Ljubljani, na župnijo Krko. Premeščena sta gospoda kaplana Edvard Šimnic iz Šmarja k Sv. Petru v Ljubljani in Ivan Noč iz Trebnjega v Šmarje. Sprejet je bil v ljubljansko škofijo in nameščen za kaplana v Trebnjem č. g. Jožef Kranjc.

Rumunski kralj Karol je umrl v soboto 10. t. m. zjutraj. Bil je previden vladar, ki je močno povzdignil Rumunijo. Rojen je bil 20. aprila l. 1839. Ker nima otrok, mu bo sledil na prestolu njegov nečak, princ Ferdinand Hohenzollern. Njegova žena, bodoča rumunska kraljica, je nečakinja ruskega car-

† Rumunski kralj Karl.

ja, vnukinja angleške kraljice in bratranka nemškega cesarja. Torej sorodnica vladarjev treh velikih držav, ki se bijejo med seboj.

Kardinal Ferrata, državni tajnik v Vatikanu, je umrl v soboto popoldne. Rojen je bil l. 1847, komaj imenovan državnim tajnikom, pa je moral zapustiti svet. Bil je izredno zmožen državnik, zato si ga je izbral sedanji sv. Oče svojim tajnikom.

V obrambo katoliške duhovščine. Kakor znano so sovražniki Cerkve porabili te hude čase iz pričeli ostuden, zavraten boj proti katoliški duhovščini, zlasti jugoslovanski. Dunajski kardinal nadškof dr. Piffel je imel dne 4. t. m. dunajskim moštem govor, v katerem je med drugim izrekel naslednje odločne potrebne besede: »A še neka druga gonja je v teku proti katoliški duhovščini. Da to ni slučajno in ne izvira iz krajevnih vzrokov, priča dejstvo, da se je na Nemškem ravno tako vršila, kakor se pri nas še vrši. Tam so oblasti posegle vmes in ustavile rokodelstvo hujšakačem, ki so katoliško duhovščino kar na debelo sumničili nepatriotičnih

in naravnost veleizdajalskih teženj. Tudi pri nas mislijo nekateri, da v tem oziru lahko mnogo store; ker je bilo nekaj slovanskih duhovnikov aretiranih, češ, da so bili zapleteni v panslavistično rovanje in ker se del katoliške duhovščine obdolžuje rusofilskih teženj, menijo, da smejo celokupni katoliški duhovščini vreči v obraz očitek, da nima dovolj domovinske ljubezni. Na jugu je bilo od 17 obdolženih že 10 izpuščenih, ker so bile ovadbe popolnoma neutemeljene, ostali pa še do danes niso obsojeni. — Koliko je od aretiranih grško-katoliških duhovnikov krivih in koliko nedolžnih, se danes še ne da pregledati. Kakor razumnemu človeku ne more priti na misel, da bi naš celokupni izvrstni častniški stan kar vseprek obsodil, ker se je žal med njim nahajal en Redl, ravno tako se ne sme sumničiti patriotično mišljenje duhovščine, ako bi se morebiti pokazalo, da je v resnici ta ali oni jugoslovanski ali rusinsko-rusofilski duhovnik kršil svojo dolžnost nasproti domovini. Ali naj bomo mi duhovniki brezpravni in izročeni na milost in nemilost? Katoliški možje! Kot prepričani katoličani poznate svojo duhovščino; dobro veste, da je bila vsikdar in da je še vedno zvesta in patriotična. Nastopite tedaj tudi zanjo, kadar jo hujšakači po poklicu obrekujejo in sramote. To so gotovo odločne besede! V cerkvi je bilo navzočih mnogo članov cesarske hiše. Za ta odločni nastop v obrambo katoliške duhovščine so se brzojavno kardinalu zahvalili med drugimi tudi ljubljanski knezoškof dr. A. B. Jeglič, v imenu »Obrambnega društva« stolni kanonik Kolar in v imenu slovensko-hrvaškega ljudstva državni poslanec dr. Korošec.

Novi grobovi. Umrl je na Pivki pri Naklem v ponedeljek 5. t. m. posestnik Jakob Bohinjec. Bil je delaven mož, star 63 let, star veteran. Naj počiva v miru! — Na južnem bojišču je padel tehnik Josip Doljak. — V Ljubljani je umrl žel. sprevodnik v p. Josip Mikota, star 90 let. Bil je Radeckijev veteran. — Na bojišču je padel Josip Gombotz, član »Zarje«. — V Spodnji Šiški pri Ljubljani je umrl mesar in posestnik Martin Bevc. — Na severnem bojišču je padel nadporočnik 55. pešpolka Milan Rudman, doma iz Krške vasi na Dolenjskem. — Njegov brat, stotnik 53. pešpolka je bil ranjen na južnem bojišču in leži v Zagrebu. — Dne 8. septembra je v Galiciji padel Anton Hlede iz St. Ferjana pri Gorici, narednik 97. pešpolka. Služil je kot četovodja zadnje leto. Zadnji čas je avanziral za narednika. Predno je šel v vojske, je bil delaven član in pevec kat. bralnega društva in Orla. V vojski sta še dva njegova brata. — Na severnem bojišču je padel slušatelj prava rezervni kadet polka štev. 47. Josip Milovčič, odlikovan s srebrno kolajno hrabrosti I. reda. Bil je edini sin predsednika deželnega sodišča v Trstu. — Padel je na severnem bojišču načelnik Orla iz Gabrij na Vipavskem Vales. — Na južnem

bojišču je padel stotnik 2. bos.-herc. pešpolka Friderik Jeločnik. — Dalje je padel na istem bojišču adjutant pešpolka št. 78. Fr. Fink, sin naddavkarja v p. Finka v Kočevju. — Na severnem bojišču je padel ljubljčan nadporočnik Ferdinand Praprotnik. — Na Mali Rupi pri Kranju je umrl tesarski mojster Anton Beton. — Na južnem bojišču je padel c. kr. okrajni sodnik dr. Josip Pompe. — V Borovnici je umrl posestnik Matija Švigelj.

Obisk bolnikov v deželni bolnici je odslej dovoljen samo trikrat na teden in sicer v sredo, soboto in nedeljo od 12. do 3. ure popoldne.

Iz Inomosta smo prejeli dopis: V imenu tukajšnjih slovenskih ranjencev, sprejmite najiskrenejšo zahvalo za »Domoljube«, katere z največjim veseljem in zanimanjem prebirajo. Sploh smo Slovence in tudi Hrvate prav dobro preskrbeli z berilom iz naše knjižnice. Tudi S. K. S. Z. nam je poslala več knjig. Vsi slovenski vojaki se počutijo tukaj prav dobro; so zelo zadovoljni s prav izvrstno postrežbo. Meščani jim prinašajo vsak dan polno smodk in cigaret, kruha, sadja, kave, vina, peciva i. dr. Nekaj jih je že okrevalo in odšlo na dopust.

Cesar pri prvem svetem obhajilu svojega pravnuka. Dne 6. t. m. je bila v Schönbrunn ganljiva domača cerkvena slavnost. Najstarejša sinova kneginje Elizabete Windischgrätz, 11letni princ Franc Jožef Windischgrätz in njegov dve leti mlajši brat princ Ernest sta bila prvič pri svetem obhajilu. Slavlja se je udeležil tudi cesar Franc Jožef. Mačeval in obhajal je princa katehet znani jezuit pater Kolb.

Družba sv. Mohorja šteje letos 78 tisoč 361 udov, to je 90 več nego prejšnje leto. Prihodnje leto izda družba knjigo: »Zgodovina c. in kr. pešpolka št. 17.«

Naši izseljenci, ki so se vračali iz Amerike v domovino, so v ujetništvu na Francoskem. Tako piše neki naš rojak svojim domačim v St. Rupertu na Dolenjskem. Med drugim pravi, da se ujetnikom ne godi dobro, za hrano dobivajo le kruh in vodo. Francozi so jim pobrali tudi ves denar z obljubo, da ga dobe nazaj, ko bodo zopet prosti.

Ranjenci v Ljubljani. Posebni vlak Rdečega križa je v sredo dne 7. t. m. ob 11. uri ponoči pripeljal v Ljubljano 360 vojakov. Ranjenci so Hrvati, in sicer domobranskih polkov 25., 26., 27., 28., 74. in infanterijskih polkov 102. in 28. Bojevali so se pri Loznicah, Črnem vrhu in Srbski Rači. Od došlih je 64 težko ranjenih, 90 lahko, 8 je bolnih. Pravijo, da imajo Srbi utrjen vsak griček. Bojevali so se celo 70letni starčki. Vojujejo se tudi otroci, ki so nad 10 let stari. Naši vojaki so občudovanja vredni.

Odpravljena carina v Avstriji. Avstrijska vlada je v sporazumu z ogrsko odpravila carino na sledeče vrste žita: pšenico, rž, oves, ječmen, koruzo, ajdo in proso. Dalje carino na: fižol, grah,

lečo in moko iz žita in stročnih produktov.

Obsodba. Atentatorja Schäfferja in Hercigonjo, ki sta svoječasnno poizkusila atentat na hrvaškega bana, so obsodili pretekli teden v Zagrebu, in sicer prvega na pet, drugega pa na osem let težke ječe.

Družba sv. Mohorja. Družba sv. Mohorja v Celovcu je ravnokar pričela razpošiljati družbene knjige za l. 1914. Cenjeni udje prejmejo letos naslednji književni dar: 1. Koledar za leto 1915.; 2. Mesija. 1. zvezek; 3. Mladim srcem, 2. zvezek; 4. Zgodovina slovenskega naroda, 4. zvezek; 5. Slovenske Večernice, 68. zvezek; 6. Duhovni boj. Družba se bo potrudila, da prejmejo častiti udje knjige kolikor mogoče hitro. Letošnje knjige se bodo razposlale po sledečem redu: 1. Krška škofija; 2. Razni kraji; 3. Goriška nadškofija; 4. Tržaško-koprška škofija; 5. Lavantinska škofija; 6. Ljubljanska škofija. Vsak družbenik naj prejme svoje knjige v tisti županiji, v kateri se je vpisal. Na poznejše izpremembe stanovališča se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati.

† Kardinal Ferrata.

Cenjene gospode p o v e r j e n i k e n u j n o prosimo, naj po prejemu »aviza« pošljejo t a k o j po knjige na železniško postajo, da ne bo sitnih reklamacij, ki povzročajo Družbi samo zamudo in nepotrebnih stroškov. Vsem č. gg. poverjenikom, ki prejmejo po železnici po več zabojev, vljudno naznanjamo, da se nahaja zapisnik udov vedno v zaboju z najnižjo številko. Vsakemu zavoju so tudi priložene vpisovalne pole Družbe sv. Mohorja za prihodnje leto. Potrdilne listke bomo za naprej pošiljali le onim č. gg. poverjenikom, ki jih izrecno zahtevajo. Stroške, katere so imeli č. gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig, morajo jim posamezni udje povrniti. One č. gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj č i m p r e j e pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebne prostora. Družba sv. Mohorja se letos še posebej vljudno obrača na vse č. gg. poverjenike z iskreno prošnjo, da z nabiranjem udov in denarja za prihodnje leto pričnejo takoj pri oddaji letošnjih knjig in nabrano udnino takoj pošljejo

po priloženi položnici. Ker je družbena tiskarna z natisom knjig za prihodnje leto že pričela in mora potrebni papir in druge potrebščine pri prejemu takoj v gotovini plačati, zato vse velečastite gospode poverjenike in ude lepo prosimo, da naši nujni prošnji z ozirom na sedanje izredne razmere gotovo ugodijo.

Draginja, požrtvovalnost in zapravljivost. Goriški »Novi čas« je napisal v zadnji svoji številki tele, zelo umesne misli: Vojska je. Draginja se pojavlja vedno ob času vojsk. Ne moremo ravno reči, da bi bile pri nas draginjske razmere obupne. Laški listi bodo pač še nekoliko čakali, predno bomo pri nas mačke kupovali po 5 kron. Draginja se morda v Italiji kaže mnogo huje. Oblasti so izdale cenike, po katerih se morajo ravnati trgovci pri prodajanju živil. Vkljub temu se vsi trgovci ne ravna po teh cenah. Mi pa pravimo: Če oblast prime trdo za vrat vsakega trgovca in kramarja, ki neopravičeno draži živila v eni sami vasi, naj toliko bolj trdo prime ljudi, ki draže vsakdanji kruh prebivalstvu cele države. Pri nobeni stvari ni ljudstvo tako občutljivo kakor pri cenah vsakdanjega kruha, ker te cene najobčutnejše zarežejo v zadnjo delavsko rodbino. Če tukaj vlada energično poseže vmes, si bo zaslužila hvaležnost vsega ljudstva. Podobno je tudi v drugih rečeh. Vlada bo morala začeti boj proti draginji pri sirovinah. Vojska nas uči tudi lepih stvari: ljubezni do domovine, junaštva, a tudi požrtvovalnost in ljubezen do bližnjega je potrebna. Naš rod je trpel na pomanjkanju te ljubezni. To je bilo naše socialno zlo. In vojsko je Bog poslal zato, da nas nauči, zopet ljubiti bližnjega. Res ginljivo je, kako naše ljudstvo, naše žene in dekleta zbira te dni za uboge vojake, za družine padlih, za ranjence po bolnišnicah. Ta duh je duh prvih kristjanov. Drug drugemu pomagati in drug drugega tolažiti! Jedro našega naroda je prešinjeno tega duha do dna duše. Hvala in čast vsem požrtvovalnim dušam! Sami rabite, a daste trpečemu bližnjemu! Bog Vam bo to stotero povrnil! Žene in družine vpoklicanih dobivajo podporo, ki je po razmerah večja ali manjša. Ponekod so dobili izplačano za več tednov skupaj, kar je dalo precejšnjo vsotico. Svarimo pred nevarnostjo! Nankrat pride skupaj večja vsota denarja. In tedaj prime človeka, da bi si kupil to, kupil ono, česar sicer ne rabi, a bilo bi lepo. Duh zapravljivosti je nevaren. Varujmo se ga! Gledajmo na vsak vinar. Nihče ne ve, kaj nam prinese bodočnost. Zato varujmo in ne razmetujmo denarja za brezpotrebne stvari! Pred vsem pa se varujte grde pijanosti. Tudi ta je ena tistih pregreh, radi katerih nas Bog biča z vojsko. Naša domačija, država naša, življenje naših vojakov — vse to je sedaj v nevarnosti. Mi pa da bi zabijali te resne čase v pijančevanju? Ne! Naši dragi na bojišču trpe pomanjkanje in velike težave imajo, mi pa naj bi veseljačili? Kaj ne, da

ne gre to k srcu nikomur! Pri tej priliki omenimo še, da je v naši armadi strogo prepovedan alkohol. Tudi v Nemčiji je tako. Na Ruskem, kjer država od šnopsa takorekoč živi, je za časa vojske zaprla vse prodajalne šnopsa. To kaže, da se vojskovodje zavedajo, da sredi naporov uživanje alkohola ljudi le slabši. Veliki časi zahtevajo resnih, treznih in požrtvovalnih ljudi! Le taki bomo vredni boljše bodočnosti!

Strašen potres. Poročali smo že pretekli teden o strašnem potresu, ki je bil v Mali Aziji. O tem so prišla še naslednja poročila: Potresni sunki v okolici Sparte in Bondurja trajajo naprej. Nova poročila pravijo, da je od 5000 hiš v Sparti 3000 popolnoma razrušenih; ostale hiše so v takem stanju, da niso sposobne za stanovanja. V Sparti je izgubilo življenje 1500 ljudi. Vseh žrtev bo blizu 4000.

Lakota na Kranjskem l. 1817. V cerkvi sv. Petra blizu šentpeterskega gradu v šmartinski fari pri Kranju se je ohranil spomenik na hudo lakoto, ki je trla prebivalce po Kranjskem l. 1817. V cerkvi visi na zidu kositrni korec in pod njim na zidu deska, na kateri slovenski in nemški napis pove, kako so s tem korcem l. 1817. delili »rumfortarsko« juho stradalcem. Slovenski napis pove tole: V letu 1816. je bila zemlja tako nerodovitna, da so revni ljudje v letu 1817. tako stradali, da so po več krajih travo in otrobe jedli in od lakote mrli. Od krščanske ljubezni vžgani, so se v tej soseski znašli dobrotniki, ki so s tem korcem petdesetim najbolj potrebnim v Stražišči tako imenovano rumfortarsko juho deliti pustili in jih tako v najhujšem času preživeli. Prec po tej hudi letni pa je Bog dal zemlji tako rodovitnost, da je prišlo žito na tak dober kup, kakor kaže spodaj napisana žitna cena. Na deski so navedene naslednje cene, ki nam kažejo ceno žitom v l. 1817. pred žetvijo in po žetvi. V letu 1817. t. j. v letu lakote je stal mernik pšenice 6 gl., rži 4 gl. 30 kr., ječmena 3 gl. 10 kr., prosa 3 gl. 15 kr., turščice 4 gl., ajde 7 gl., ovsa 2 gl. — V letu 1818. pa je bila cena naslednja: 1 mernik pšenice 1 gl. 40 kr., rži 1 gl. 18 kr., ječmena 54 kr., prosa 1 gl. 30 kr., turščice 1 gl., ajde 1 gl., ovsa 40 kr.

Nova iznajdba. Laški iznajditelj Marconi, ki je iznašel brezžični brzojav, je iznašel v zadnjem času aparat, s katerim se lahko brez telefonskih žic govori na daljavo. Prvi poskus dne 6. t. v. na daljavo 12 kilometrov se je izvršno obnesel. Novo iznajdbo uporabi laška mornarica.

Armada molilcev. »Slov. Gospodar« piše: V hudih časih živimo. Kri se preliva na bojnih poljih. Sovražniki nas obdajajo od vseh strani. Lakota, kuga, trka na naše duri. Naše uapnje v teh dnevih stiske in groze je naša armada, ki se bori pogumno in vztrajno za dom in cesarja. Vemo pa: »Ako Gospod ne zida hiše, zamen se trudijo, ki jo zida.« Zato se obračamo zaupno k Bogu,

da blagoslovi naše avstrijsko orožje in mu da zmago. Zatekamo se k Bogu zlasti v tem mesecu po priprošnji preblazene Device Marije, Kraljice sv. rožnega venca. Mesec oktober, posvečen sv. rožnemu vencu, naj zbere vse Marijine otroke v armado molilcev. Že od nekdaj se moli v vsaki dobri slovenski hiši zvečer skupno rožni venec, zlasti po zim. Kjer se to dozda še ni zgodilo, tam začnite sedaj! Kjer imate vaško kapelico ali v hiši kako Morijino podobo, tam ji zažgite sedaj po večerih luč, ki naj vas opominja k goreči molitvi. Naj bodo to kresi, ki bodo goreli po vsej slovenski domovini v znamenje, da se dvigajo naša srca zaupno k Mariji, ki je že tolikokrat izprosila zmago katoliškemu orožju. Naši sinovi, bratje in očetje, se borijo z orožjem v roki proti sovražniku, mi doma se pa strnimo v močno armado molilcev, da nam po Marijini priprošnji nakloni Bog zmago in časten mir!

Sin ubil očeta. Na Dovskem pri Sevnici je prišlo večkrat do preprirov med posestnikom Jožefom Radič in njegovo rodbino. Radič je bil pijanec in je v pijanem stanju velikokrat z nožem v roki preganjal svojo družino. Te dni je bil pijan pripeljan domov in je ležal kar zunaj na vozu. Najstarejši sin Martin se je bal, da se ne bi oče prebudil in jih po stari navadi zopet podil z nožem, zato se je ponoči splazil iz hiše, udaril s kamno parkrat očeta ter mu razbil lobanjo, nato pa prevrnil voz. Zjutraj so našli očeta v mlaki krvi in v zadnjih zdihljajih.

Državni kolodvor v šiški so začeli razširjati, da bo ustrezal velikemu prometu.

Velik požar v Debrečnu na Ogrskem je uničil Elizabetni mlin z žitom in zalogami. Škoda znaša več stotisoč kron.

Nemški cesar je nedavno na nekem obisku dejal vojakom: Predno odpade listje z drevesa, bomo že zopet vsi v ljubi domovini.

Ljubljanski otroci so imeli na cesarjevega godu dan popoldne v stolni cerkvi v Ljubljani cerkveno pobožnost za zmago našega orožja. Prišlo je nad 4000 otrok, katerim je v cerkvi krasno govoril č. g. kanonik Nadrah.

Kolera na Kranjskem. V Litiji je umrl na kolero oboleli 70letni Walas Jožef iz Krakova. Pokopali so ga v nedeljo. Novih slučajev ni bilo. V ljubljanski deželni bolnišnici opazovana slučaja nista kolera, ampak tifus.

Sodnijska obravnava proti morilcu nadvojvode Frana Ferdinanda Principu in 25 sokrivcem se je pričela v Sarajevu dne 12. t. m.

Dva škofa — vojaka. Na Francoskem je moralo 25.000 katoliških duhovnikov pod orožje, med njimi tudi 2 škofa, in sicer pomožni škof iz Nantesa ter misijonski škof iz Koreje. Čeprav je po cerkvenih postavah prepovedano, duhovnikom rabi morilno orožje, vendar na Francoskem sedanja brezbožna vlada sili duhovščino, da se udeležuje

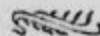
z orožjem vojske. Še bolj se upira katoliškemu mišljenju, da morajo celo škofje v bojno črto. Nemška uprava podeljuje ujetim francoskim duhovnikom-vojakom posebne olajšave.

Tudi princ ne dobe vojne pošte. Tudi kraljevska pisma so v vojski delila osodo, da niso bila dostavljena. Ko se je ranjeni princ Franc Bavarski vrnil v Monakovo, je rekel svoji materi, ki ga je na kolodvoru čakala: »Mama, s pisanjem se pa nisi zelo trudila!« Kralj in kraljica sta odgovorila, da sta, če že ne vsak dan, vsaj vsaki drugi dan pisala; nakar je princ izjavil, da ni 15 dni nobenega pisma dobil.

Družinska pratika 1915, po kateri naše ljudstvo že prav pridno sega, ker prinaša letos mnogo več zanimivosti kot prejšnja leta, stane po pošti 10 vin. več. Na to opozarjamo vse one, ki naročajo posamezne izvode na svoj naslov po pošti. En izvod našega ljudskega koledarja s podobo sv. Družine velja tedaj po pošti 34 vin.

Vojska v slikah. Uprava »Bogoljubova« izda v prihodnjih dneh lepe zbirke slik v obliki razglednic. Slike bodo predočevale najzanimivejše prizore iz vojaškega in bojnega življenja doma in v tujini. Ker danes še ne smemo izdati vseh podrobnosti o tej veleznimivosti, opozarjamo samo nanjo s pristavkom, da bo s tem podjetjem združen tudi lep dobrodelni namen, o katerem bomo lahko prihodnjič več povedali.

»Ilustrirani Glasnik«, štev. 7., je izšel v četrtek in obsega sledeče zanimive slike: Z belgijskega bojišča. — Uničeni železniški most pri Namiru. — Vojni plen. — Stolna cerkev v Antwerpnu. — Dež, odbornik dr. Evgen Lampe. — Belgijsko mesto Löwen. — Nemško brodovje odbija angleški napad na Helgoland. — Zmaga generala Hindenburga pri Mazurskih jezerih. — Ljubljana - Gorica. — Poljski legionarji. — Avstrijski vojaki na črnogorski meji. — Prizor z bojišča. — Francoski aeroplan z mitraljezo. — Prizor s črnogorskega bojišča. — Alžirski pešaki. — Pogled na Pariz. — Državni poslanec prof. dr. Drexel. — Prebivalstvo beži pred prodirajočim sovražnikom. — Učinek nemških topov kalibra 42 cm. — Nabor konj za vojsko. — † Stotnik Ivan Kobé. — Lakota na Ruskem. — Prehod preko močvirnatga ozemlja. — Skupina ranjenec v goriški bolnišnici. — Angleška pomožna križarica »Oceanic«. — Rumunski kralj Karel I. — † Simon Gregorčič. — Dr. Fr. Sedej, nadškof. — Zemljevid bo priložen prihodnji številki.

Gospodarske vesti.

Naši vojaki niso v prejšnjih časih dobivali sira. Ker je sir tako redilen in malo prostora zavzame, je vojna uprava sklenila s sirom poskusiti in ga vojakom po malem dajati, kakor so imeli v Švici že davno navado. Precej, ko je bil ta sklep razglašen, so razni trgovci v par dneh pobrali skoro vse zaloge si-

ra, čeprav je cena zdato poskočila. — Švicarji so sklenili organizacijo vseh sirarn in vseh trgovcev za švicarski sir, ki gre na tuje, da bodo lažje cene držali. Prav dobro se je pa Nemcem obneslo. Pred vojsko so vsak teden več ladij s sirom poslali Nizozemcem na Angleško. Odkar plavajo po morju mine, imajo Nizozemci strah, da bi znala ladja, mornarji in sir iti v morsko globlino, mesto na Angleško. Izvoz sira na Angleško se je torej skoro popolnoma ustavil. Nemci so odpravili carino, in ves nizozemski sir se je obrnil v Nemčijo. Cena je padla na 1 K 20 vin. za 1 kg. Proti teh nizkim cenam se seveda Nemci prav nič ne pritožujejo.

Pred rusko luko se je od daleč prikazal nekega dne angleški parnik za premog Amando. Poveljnik luke je mislil, da je ta črni strah prava nemška vojna ladja. Da bi zaprl vhod v luko, je dal prav naglo pri vходу potopiti dva parnika Kosevov in Šriton. Eden teh je vozil 600 sodov masla, drugi pa 2500. Morje je zalilo maslo, ki je postalo nerabno. Ko je prijadral parnik s premogom, ni bilo dolgih kanonov, ampak le dolgi nosovi. Danska ne izvažala več masla na Angleško, ker je vožnja prenevarna. Skoro gotovo se bodo morali Angleži malo post navaditi, čeprav drugače zanj veliko ne porajajo.

Vedno težavneje je v Švici. Poprej so kupili ves krompir na tujem, zlasti na Francoskem, Angleškem in Nemškem. Zdaj ne pusti nobena teh dežel krompirja izvažati. Švicarji so se lotili Lahov, ki jim za drag denar res veliko krompirja prodajo. Doma ga skoro nič ne pridelajo. Tudi slame jim zelo manjka. V Švici je ni, ker žita malo sejejo, druge države je pa ne pustijo prodati. Kmet mora kolikor toliko gledati na pašo, živino, navadne hrane za ljudi pa le prenaplo zmanjka.

Pri nas se cene mleku naglo dvigajo. Ker Galicija ne da ničesar več, je začelo masla primanjkovati. Plačevalo se bo še letos maslo tako drago, kakor še nikdar doslej. Naše gospodinjje pripovedujejo večkrat, da oves mleko suši in se boljše doječe svinje z ovsom krmiti. Zdaj je dokazano, da je ravno oves za doječe svinje in mladiče najboljša krma. Svinje imajo dosti mleka, mladiči pa krasno uspevajo. Ker nima do zdaj oves v primeri z drugim žitom posebne cene, bi bilo zelo nespametno oves prodajati. Pokrmimo ga raje doma plemenit prašičem. Pri mnogih gospodarjih jeseni pesno perje segnijo. Zdaj je dokazano, da je 1 q posušene-ga pesnega perja 13 K vreden. Ker imamo kozolce, bomo prav lahko perje posušili. Treba ga je le večkrat predejeti, da se boljše suši.

Tovarne krmil so poskočile v ceni za 400 K pri 1 vagonu. Mali povišek bi bil opravičen, to je pa resnično preveč.

Ječmen velja na Nemškem 1 q 28 K 94 vin, turšica 27 K 76 vin. Pri teh cenah prašičerejci, ki žito kupujejo, ne morejo shajati. S čudno naglico prodajajo prašiče. Da se ubranijo prenizke ce-

ne, je sklenila država kolikor mogoče veliko prašičev nakupiti ter meso posušiti ali napraviti klobase in salame. Mestne uprave bodo dale sveže meso v hladilne prostore, da bo še čez več mesecev dobro. Mali pujsi nimajo skoro nobene cene. Prodajali so jih 2 do 3 K komad, navadno prav lepo blago 6 do 8 kron.

To je za nas prav važen nauk. Prašiči bodo imeli ceno, kakor še nikdar. Ohraniti moramo veliko plemenitih prašičev. Čim več jih bo čez zimo, boljše bo za naše gospodarje. Ako bo zmanjkovalo krme, je boljše zdaj nekatere pitane prodati, ker cena ni posebno visoka, da bomo plemeno žival lahko prezimili.

Najboljša pšenica se na Dunaju plačuje čez 34 K. To so napravili ogrski borzijanci, ki zdaj, ko ni tuje konkurence, žanjejo, kakor še nikdar poprej. Žita ne primanjkuje, le na trga ga ne pustijo.

Listek

Zemlja.

Povest sedanjih dni. Piše Ivan Podlesnik.

(Dalje.)

Lovrenc je ostal doma na velikonočnih počitnicah. Bil je malo doma, največ se je držal pri Mrakovih. S Šimenčevu Ano sta se pozdravila prvič na Veliko soboto po Vstajenju. Vesel in žalosten je bil ta pozdrav. Pomlad je bila, Velika noč, vse je bilo praznično in veselo, samo Lovrenčevo srce je nosilo težo dni, ki so bili prinesli seboj samo žalost.

Lovrenc je bil lep fant in marsikatero oko je pogledalo skrivaj za njim, ko je šel skozi vas. Vojaška obleka je njegovi bolj majhni širokoplečni postavi prav lepo pristojala. Izpod čepice so gledali kodrasti rmeni lasje. Oči pa so mu bile kot dvoje potočnic, tako modre. In če se je zasmel se je pokazala vrsta močnih, kot sneg belih zob. Poleg teh vnanjih lepih lastnosti pa je kazal Lovrenc za njegova leta nenavadno močnatost. Njegova beseda je bila resna in resnična. Kletev ali surovost mu ni bila v navadi, pač pa neka šegavost, za katero se je skrivala včasih trpkost. Med fanti je veljal za močnega in ker je več čital kot drugi, je tudi več vedel, kar mu je dajalo veljavo. Občevanje v Mrakovi družini mu je bistrilo duha. Tako da so ga tudi možje imeli radi v svoji družbi.

Veliko nedeljo dopoldne sta šla Lovrenc in Mrak na njive. Zemlja je ležala pred njima kot mlada mati, pripravljena za veliki čas rodenja. Solnce na nebu je bilo kot mlad fant, v katerem se pojavljajo silne moči. Kot mlad fant na širokem polju, poln ognja, poln čiste mladosti, poln veselja. Gozdi so

bili čisti kot da so oblekli to jutro novo, velikonočno obleko. Gore tem zadaj pa so bile polne snega, ampak v tem snegu je bila mehkoča kot v solzah. Pripravljale so se gore, da namočijo pod poljubi mladega solca s svojimi solzami studence in potoke. En del teh solz bo sprejela Belčica in jih nesla v Savo. V teh solzah dobiva Belčica svojo moč, da goni mline in žage. Iz teh solz naših gora raste moč, ki vstvarja elektriko, razsvetljuje domove, goni turbine. O solze naših gora imajo veliko moč! Saj so rojene od solčnih poljubov. V potokih in rekah naše gorenjske zemlje vidimo brazde, ki jih režejo solze naših gora v lice matere zemlje. V teh solzah je moč kot je moč v žalosti in veselju, če je rojeno v čistem srcu.

Žaga je stala in ni pela svoje vsakdanje pesmi.

Mrak in Lovrenc sta šla mimo njiv in govorila o delu na žagi, o lesni kupčiji. Gospodar Mrak se ni mogel posebno pohvaliti. Les ni šel naprej, vzniki so bili dragi, po blagu ni bilo vprašanj. Največ so šli tisto leta takimenovani »moralci«. Pa še to malo. Tudi zaboji, katere je izdeloval na žagi, so zaostajali. Pač pa je bilo tisto leto veliko povpraševanje po žaganju, ker je bilo prejšnjo jesen mokro vreme in ljudi niso mogli spraviti dosti stelje domov. Toda radi žaganja se ne izplača goniti žage. Tako, da je imel Mrak obilo skrbí. Trlo ga je breme dolga; obrestna mera ni hotela iti nazaj, in banka je začela že opominjati na povračilo kapitala.

Kmet je stavil tisto pomlad veliko upanja na zemljo. Leta so bila že drugo za drugim slaba, to pomlad se je pa že ugibalo, da bo boljše.

Mrak in Lovrenc sta sredi polja obstala.

»Kaj bo naredila sedaj sestra Micka?«, je vprašal Mrak.

»Še sama ne ve«, je odgovoril Lovrenc in zopet se je spomnil pri tem vprašanju na domačo hišo in vso žalost, ki je prišla na ta dom. Spomnil pa se je tudi, da mu je sestra rekla te dni, da bo prosila gospoda Mraka, da bi prevzel varuštvo nad mladoletnimi otroci. Lovrenc je porabil to priliko, da je napeljal na to.

»Dolga je toliko, da bo težko obdržati posestvo. Moškega ni nobenega pri hiši. hlapca ne bo mogla držati. Če bi imela kakšnega možkega pri hiši, bi še morda šlo naprej, dokler otroci dorastejo. Lahko bi hodil vozit les in morda bi se dobilo pri vas, gospod, kaj zaslužka na žagi.«

Mrak je pomislil ta načrt.

»Tudi namerava Micka priti te dni vas prosit, da bi prevzel varuštvo nad otroci,« je nadaljeval Lovrenc.

»Ali je še kje drugje dolg kot v hranilnici?«, je vprašal Mrak.

»Kolikor je mogla Micka skupaj spraviti, je razen v hranilnici še nekaj nad petsto kron. Pri Mlinarju in v štacuni.«

»Ali je tvoja dota vknjižena pred hranilnico?«

»Da.«

»Bom malo premislil te praznike, kaj bi se dalo napraviti. Naj pride Micka jutri proti večeru k nam.«

Sla sta še med njivami in Lovrenc je pripovedoval Mraku o življenju pri vojaki. Mislil pa je pri tem na sestro Micko in dom. Nekaj je vstajalo v njem, kar mu je budilo upanje, da se bo morda dalo še rešiti. V čem bi bila ta rešitev ni vedel. Samo up je bil, ki je bremen lajšalo srce. Z veseljem je gledal zemljo in izvilo se mu iz prsi:

»Da bi bil zopet enkrat doma, na zemlji. Kako rad bi delal od jutra do večera. Kako rad bi trpel na zemlji in da bi vedel, za koga trpim.«

Mrak je obstal in pogledal Lovrenca. Tudi on je ljubil zemljo. Ker pa ni vzrastel na kmetih in ker se je tekom življenja na kmetih pečal z industrijo, ni poznal te naravne globoke ljubezni kmečkega človeka do zemlje. Tudi izgovorjene še ni slišal nikoli te ljubezni, ker je skrita globoko v srcih naših ljudi. Lovrenc mu je s svojimi besedami vzbudil nekaj, kar prej ni čutil. Pogledal je na močnega fanta, ki je bil rojen kot nalašč, da s svojimi močnimi rokami vodi plug, poganja konje, naklada seno itd. To so ljudje, ki so vzrastli na tej zemlji, katerih nič ne odtrga od nje. So kot drevesa; če jih presadiš v tujo zemljo, ovenejo. Zavidal jim je. Pri tem pa je razumeval skrb in ljubezen svoje žene do kmetijstva.

»Tudi ona je hči te zemlje. Tudi ona je vzrastla na nji, in zato ji vrača ljubezen za ljubezen, delo za sadove«, si je mislil.

Ko sta šla z Lovrencem nazaj mimo žage, mu je bilo, kot da ta žaga s svojo turbino, z železnimi stroji in električnimi žarnicami moti harmonijo zemlje. Kako je prišlo to, tovarni podobno poslopje, na ta lep kos zemlje, kjer bi se podal ob vodi kmečki dom, mlin, ali majhna žaga z lesenimi kolesi?

Sla sta v hišo, kjer je bilo pripravljeno kosilo. Lovrenc je kosil ta dan pri Mrakovih, pri gospodarjevi mizi. Mrakovi otroci so se spravili nanj. Franci mu je odvezal bajonet in ga skušal pripasati sebi krog života; ker ni šlo, si ga je obesil krog vratu. Anica si je dala čepico na glavo, krog vratu pa Lovrenčev vojaški ovratnik. Mali Jožko pa se je igral s svetlimi gumbi na Lovrenčevi vojaški suknji.

Popoldne je šel Lovrenc skozi vas in pot ga je pripeljal mimo Šimenčeve hiše. Ana je stala na pragu.

»Ali imaš kaj piruhov zame?« jo vpraša Lovrenc.

»Že sem vse razdala, zakaj nisi prišel prej po nje,« se je šalila Ana.

»No, pa je vendar kaj ostalo,« je dejal Lovrenc in obstal na pragu hiše.

»Bom pogledala,« in stekla je v hišo.

Ko se je čez kratko vrnila, je prinesla lep piruh, ki je bil živo nisan, na sredini pa je imel naslikano rožo.

»Pa ste imeli slikarja pri hiši, ko ste delali piruhe. Pri nas nimamo tako lepih.«

»Pa pokaži, kakšne imate, morda so še lepši.«

In Lovrenc je potegnil iz žepa piruh, ki je bil zlato pobarvan čez in čez. V sredini pa je imel napisano:

Hladna voda Kokrica,
Kje je tista deklica?
Belo je perilo prala,
Gledala se v tebi zala?

»Pri vas ste pa študirali, ko ste delali piruhe,« je dejala Ana in preobročala lepi piruh med prstni.

»Če te ima, ti pa povem še naprej to pesmico o Kokrici in deklici,« je dejal Lovrenc.

»Povej jo no,« je silila Ana.

»Pa jo ne znam na pamet, ampak zapisano imam.«

»Pa mi jo preberi, ali pa jo daj, da jo bom sama.«

»Če boš prav pridna.«

»Saj sem zmerom pridna.«

»Pa naj bo.«

Lovrenc je bral Ani pesmico o Kokrici:

Švignila je ribica
mimo nje postrvica,
pa se deva je zganila
pa perilo izpustila.

Plaval, plaval robček bel
je po Kokrici vesel,
a tam doli, tam za jezom,
fantič ga je vjel.

Prala, prala deklica,
pesmico zapela:

»Oj ti voda Kokrica,
robček si mi vzela!

Mamica me kregala
noč in dan bo stara:
'Kaj si zopet delala,
robček si zaprala!'

Morda pa ga našel bo
in nazaj prinesel kdo:
njega bi ljubila,
z njim se poročila.

Slišal doli fantič mlad
deklico je peti,
robček si je djel za vrat,
leta jel je šteti.

Pa pristopi k deklici,
lepi kakor rožici:
»Mene deklica ljubila,
z mano bi se poročila?«

Robček mu z vrata je vzela
deklica, in zarudela,
nežno dala mu roko,
dala srcece zvesto...

»Kje si pa to dobil?«, je vprašala Ana, ko je Lovrenc spravljaj pesmico v žep.

(Dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

LXV.

Srbski major se hrani z ovsem.

Zagrebski namestnik kr. državne-ga odvetnika g. dr. Ludovika Zimper-manna je dobil z južnega bojišča do-pisnico, na kateri mu prijatelj med drugim poroča tudi sledeče: Edino, kar me tolaži, je tukajšnje napredovanje in dvomim, da se Srbi ne bodo mogli braniti niti dva tedna. Lakota, vreme, pomanjkanje municije nam pomagajo uničevati Srbe. Raztelesili smo nekega na ranah umrlega majorja, pri kate-rem smo našli v želodcu samo oves.

LXVI.

Kako se Srbi vojskujejo.

Naši vojaki so naleteli v bojih s Srbi na številne male grobove, ki so jih kot take s križi označevali. Pozneje se je pa izkazalo, da so se teh križev Srbi posluževali zato, da so lahko preraču-nali oddaljenost in da so zato lahko streljali. Večkrat so zadeli naši vojaki na tenke vrvi, ki so bile čez travnike napete. Konec vrvi je služil Srbom v bojni črti kot znamenje. Takoj, ko so se vrvi začele tresti, so vedeli, kam naj streljajo. Ob bregu Save in ob železniškem nasipu so zgradili med gostim drevjem visoke lesene odre, s katerih so streljali. Četaši, ki so z dreves stre-ljali, so se privezali na veje, in sicer zato, da bi pozornosti naših vojakov ne obrnili na njih skrivališča, če bi bili zadeti.

LXVII.

17. pešpolk na severu.

Polkovnik Adolf baron pl. Still-fried, poveljnik 17. pešpolka, se je po-sebno odlikoval v boju krog Gologore (nekoliko južno-vzhodno od Busk-Krasne). Tu se je zgodilo, da je imel polk izredno velike izgube. Polkovnik je dobil vtis, da ima polk vsled groznih izgub vsak hip omahnuti. Bilo je pa za nas izredno važno, da se polk vzdrži na svoji postojanki. Polkovnik se je podal k onemu delu bojne vrste, ki je bil naj-bolj obstreljevan in bil zato tudi naj-bolj ogrožen; šel je v bojno vrsto, vzel puško in pričel streljati kot navaden vojak, medtem pa kričal: »Sedaj ne gremo več nazaj!« Ta zgled je povzro-cil, da je bojna črta vzdržala ljuti boj, ki je zahteval velikih žrtv. Polkovnik Stillfried je bil ob tej priliki težko ranjen.

Za njim je prevzel poveljstvo nad polkom podpolkovnik Hugo pl. Van-tur. Polk je zavzel svojo postojanko v prvi bojni vrsti pri Turczynu, kjer je več dni zaporedoma ostal v boju. Boj je bil v toliko uspešen, da je popolnoma odbijal nasprotnikov napad. Po več dneh boja je polk tako onemogel, da je predpostavljeno poveljstvo odredilo, da se polk izmenja. Podpolkovnik Van-tur je pa v imenu polka prosil, da se te odredbe ne izvrši, ker polk raje ostane v svoji obrambni postojanki.

Polk se je tedaj dalje boril in med tem bojem je bil podpolkovnik ranjen v nogo. Vendar je še en dan dalje vodil poveljstvo. Končno ga je napadla mrzlica in šele tedaj se je dal odnesti z bojišča. Prepeljali so ga v bolnišnico v Lvovu.

K temu poročilu pripominja dunajski časopis: Kranjski 17. domači pešpolk, ki je od nekdanj znan kot eden najstanovitnejših avstrijskih pehotnih polkov, si je z junaškim vztrajanjem ob najtežavnejših razmerah tudi v tej vojni priboril neminljivo vojaško slavo. Iz gornjega opisa je razvidno, da se je tako častniški zbor — od polkovnega poveljnika dol — kakor tudi moštvo 17. pešpolka čisto nenavadno hrabro držalo. Kranjci so se krepko vzdržali nasproti veliko močnejšemu sovražniku.

LXVIII.

Rusi cerkva niso porušili.

V Schirwindtu v Vzhodni Pruski so Rusi porušili vse hiše, le cerkev je ostala nepoškodovana; pred cerkvijo so se Rusi spomnili, da so kristjani in ne divjaki. Neko hišo so Rusi razstrelili z dvema minama. Hiša ni gorela; ena stena se je podrla, streha je ostala cela, a se je nagnila. V neko sobo v višjem nadstropju se vidi s ceste. V sredi sobe visi še lestenec; peč je nepoškodovana, v sredi pokrita miza s posodami. Zdi se, kakor da so prebivalci preplašeni večerjo pustili in pobegnili. Vse kraje v Nemčiji, ki leže ob meji, so Rusi opustošili in večinoma požgali.

LXIX.

Oslova usoda.

Kakor drugod, tako so nastavljeni tudi na Jesenicah črnovojniki, da stražijo progo in druge železniške stvari. Ko je nedolgo neko noč na straži stal neki Ljubljčan, livar pri tvrdki Samassa, začuje po progi neko korakanje, nakar je postal zavedajoč se svoje službe pozoren. Gre li kak nepoklicanec, ali je kontrola? Kar zagleda prav po sredi proge nekaj korakati, kar je bilo na štirih nogah in nekako oslu podobno. »Halt, wer da!« (»Stoj, kdo tukaj!«) Nohenega odgovora. Vojak klic ponovi, a prikazen gre dalje svojo pot. »Aha,« si misli zvesti oboroženec, »ta se je pa nakrinkel za osla in gotovo ne misli nič kaj dobrega.« Sname puško z rame, pomeri v temni noči v zagonečno prikazen, sproži in četvero nožec se zvrne na progo. Bil je takoj mrtev. Dognali so, da je bila prikazen res pravi osel, ki se je ponoči nekemu posestniku v hlevu odrgal in šel po progi v smrt. Posestnik seveda ni dobil povrnjene škode, ker je njegova dolžnost paziti na svojo živah; pač pa je gospod stotnik Luckmann pazljivemu vojaku kot dobremu strelcu dal 2 K nagrade. To naj bo pa tudi za zgled in ravnanje občinstvu, ki ima slučajno kaj posla v obližju vojaških straž. Naj ne posnema osla.

LXX.

Junaški fant.

Matija Gril iz Tržiča na Goriškem, pešpolk št. 7, kompanija 12, se je dne 31. avgusta zvečer na severnem bojišču izgubil v nekem gozdu. Kar zasliši, da nekdo prihaja. Zagleda ruskega vojaka. Močno zavpije: Orožje! Ta kar od strahu poklekne na tla in ga prosi, naj mu prizane. Vzame mu orožje. Kar pride drugi ruski vojak. Ta ga hoče z bajonetom zabosti. Slovenski fant se mu postavi v bran in tudi ta odda orožje. In tako je vjel 6 ruskih vojakov in enega špijona, vzel vsem orožje ter jih o polnoči, dne 1. avgusta, pripeljal v Lvov. V bitki pri Grodeku je bil ranjen in leži sedaj v bolnišnici v Inomostu. Pri sebi ima potrdilo vojaške oblasti, da je vjel 6 ruskih vojakov in enega špijona.

LXXI.

Obsojeni francoski vojaki, ki so se sami zadali rane.

Pri nekem v zadnjih bojih vjetem francoskem vojaku so našli povelje nekega generala iz katerega se vidi, kakšen duh vlada v francoski armadi. Poveljnik prve armade, general Dubail, naznanja, da so se številni francoski vojaki sami ranili in bili zato kaznovani s smrtjo. To se mora sporočiti četam. Vojno sodišče 28. divizije je 17. septembra razpravljalo o devetnajstih slučajih, da so vojaki zapustili svoje mesto ali pa si sami zadali rane. V šestih slučajih je bila izrečena smrtna obsodba, v enajstih ječa, dva slučaja sta bila odgojena.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kaknega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

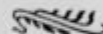
Glej inserat!

Dopisi.

Iz Škocljana pri Mokronogu. Vojaka je pri nas precej pomnožila število »Domoljubovih« naročnikov, blizu 200 jih sedaj prihaja v župnijo na tri pošte: v Škocljano, v Tržišče in na Rako. Za Rdeči križ in za zimsko obleko vojakov se je nabralo čez 300 K. V cerkvi 195 K, gospa nadučiteljeva je nabrala

okrog 100 K in hranilnica je dala 30 K. Solske deklice in druga dekleta prav pridno pletejo gorko obleko za vojake. — Dne 14. t. m. je komisionelni ogled za Klenoviško šolo. — Vinska letina je mnogo boljša kot lani; vina bo več in boljše bo. — Nekaterim hujskačem ni zadosti, da jim je vlada prepovedala Srbom prijazne liste, radi bi šli še sami ričet jest v bržon. Izmislili so si novo hujskanje ter govore — seveda bolj previdno — da so vojske krivi duhov. ni! Ti ubogi duhovni so res pri nekaterih vsega krivi: toče, draginje, davkov in še celo vojske! Dolžnost vsakega je, da take obrekovalce in hujskače naznani, ker niso vredni, da jih nosi slovenska zemlja.

Iz Šibenika v Dalmaciji. Za zmago našega orožja smo imeli v nedeljo, dne 4. t. m., na god našega cesarja javne molitve. Udeležile so se jih vse vojske in civilne oblasti. G. kontraadmiral je poslal mnogo vojakov, ki so delali pri procesiji špalir. Procesije so se udeležili gg. admiral, okrajni glavar, predsednik okrajnega sodišča z drugimi uradniki. Procesijo je vodil presviti škof z mnogimi duhovniki. V procesiji so nosili kip Matere Božje iz cerkve Dominikancev po celem mestu. V stolni baziliki so postavili kip sredi cerkve, izpostavljeno je bilo Najsvetejše in opravili so molitve. Od tu je šla procesija zopet v cerkev Dominikancev, kjer bo izpostavljen kip Matere Božje v posebno češčenje 8 dni. Procesije se je udeležilo nad 8 tisoč ljudi.

Uradni seznam izgub o izgubah 17. pešpolka.

(Opazka: r. = ranjen.)

Od 17. pešpolka: Adamič Paskval, r.; Ahčelič Jožef, r.; Albreht Franc, iz Ljubljane, mrtev; Andoljšek Franc, mrtev; Andrejak Mihael, iz Št. Vida na Ljubljano, r.; Andrejčič, vjet; Artelj Anton, r.; Aupič Janez, r.; Aužlovat Anton, r.; Avbel Alojzij, r.; Ažman Franc, r.; Babnik Franc, iz Dobrunj pri Ljubljani, r.; Bajc Benjamin, mrtev; Bajc Blaž, r.; Barle Janez, r.; Bencich Armando, r.; Benedičič Franc, Stara Loka, r.; Berlan Jožef, r.; Bevk Janez, r.; Bezec Jožef, r.; Blaznik Jožef, mrtev; Bobek Julij, r.; Boh Janez, r.; Bohinc Anton, r.; Bokal Franc, r.; Borštnar Karel, iz Tržič, mrtev; Bonča Janez, iz Št. Vida nad Ljubljano, r.; Božič Anton, iz Vipave, r.; Božič Vinko, r.; Bratanič Matija, r.; Brecelj Božidar, mrtev; Brili Albert, r.; Brglez Martin, r.; Brinjšek Janez, od Sv. Gregorja, r.; Briški Jakob, iz Banje Loke, r.; Čebasek Luka, mrtev; Cebulj Janez, iz Vodic, r.; Cedilnik Janez, r.; Celerin Anton, r.; Cerar Jožef, iz Dev. Marije v Polju, r.; Černe Jožef, iz Radovljice, r.; Češek Janez, mrtev; Češko Franc, r.; Cetina Anton, r.; Cetinski Matija, mrtev; Colarič Anton, r.; Čož Anton, r.; Čuden Anton, r.; Custrin Janez, r.; Čzas Robert, r.; Debelak Edvard, iz Ljubljane, r.; Debeljak, r.; Debevc Matija, iz Viča, r.; Decarli Franc, r.; Deghenghi Paskval, r.; Dejak Janez, mrtev; Dekleva Karel, r.; Delton Anton, mrtev; Dežman Alojzij, r.; Dillinger Alojzij, z Dunaja, mrtev; Dirnat Martin, r.; Dobran Lovrenc, r.; Dobre Franc, iz Sela, r.; Dolenc Alojzij, r.; Dolenc Jurij, r.; Dolenc Janez, r.; Dolinar Janez, r.; Dolinšek Anton, iz Grosupelj, r.; Dolšak Viljem, r.; Erjavac Jakob, r.; Erlach Anton, iz Belepeči, r.; Erken Anton, r.; Ferfila Anton, mrtev; Ferkave Franc, mrtev; Fidel Mihael, mrtev; Fink Franc, r.; Fister Janez, r.; Fojkar Jožef, r.; Franko Ignacij, mrtev;

Frelj Jakob, vjet; Fröhlich Peter, r.; Fuhrman Franc, r.; Furlan Alojzij, mrtve; Gerbaj Franc iz Trzince, r.; Germ Jožef, r.; Globotschnig Franc iz Trzince, r.; Godec Franc, mrtve; Gorjup Martin, r.; Gornik Jožef, mrtve; Gorše Matija iz Ribnice, r.; Grabljevec Franc, r.; Grandljič Anton, r.; Gregorič Andrej iz Sodražice, r.; Gregorič Jožef, mrtve; Gregorič Jožef, r.; Gričar Franc, vjet; Gričar Ignac, mrtve; Grille Viktor, r.; Grlica Janez, r.; Grom, mrtve; Gross Rudolf, r.; Halar Franc, r.; Hočevar Valentin iz Nevelj, r.; Hofer Janez, mrtve; Höferle Alojzij, vjet; Homar Janez, r.; Höhnigmann Ferdinand, vjet; Hostnik Franc, r.; Hribar Jožef iz Toplice, r.; Hribar Pavel, r.; Hribnik, Janez, mrtve; Hrovatin Mihael, r.; Hüttig Ernst iz Gradca, r.; Jager Franc, r.; Jagodnik Janez, r.; Jaklič Anton, Pustijavor pri Litiji, mrtve; Jakomin Janez, vjet; Jasovec Janez, vjet; Jamer Janez iz Jesenic, r.; Jamnik Janez, mrtve; Jamšek Jožef, mrtve; Jamšek Karel, r.; Janković Franc, vjet; Janžeković Martin iz Metlike, r.; Jarda, r.; Jazbec Matija, mrtve; Jeglič Franc, r.; Jelnikar Karel iz Kresnice, mrtve; Jerše Janez, r.; Jesenovec Janez iz Vrhniške, r.; Jure Jakob iz Bleda, r.; Jurečič Martin, r.; Juvantič Franc, r.; Kajfeš Jakob iz Banje Loke, r.; Kajžar Franc, r.; Kalan Avgust, mrtve; Kamnikar Janez, r.; Kapelj Anton, mrtve; Kapš Ferdinand iz Cermošnice, r.; Kapš Janez, r.; Kastelec Jožef, r.; Kastelec Martin, r.; Kejžar Tomaž, r.; Kern Janez, r.; Kern Marka, r.; Kerznar Janez, mrtve; Kisovec Janez iz Škofje Loke, r.; Klammer Jakob, r.; Klauzer, mrtve; Klemenčič Anton, mrtve; Kljun Franc, mrtve; Knafelj Anton, r.; Kocjan Mihael, r.; Kocijancič Anton, mrtve; Kodelja Franc iz Vipave, r.; Kogoj Janez, mrtve; Kokalj Lovrenc, r.; Kopac Matija, r.; Korošec Vinko, r.; Kos Franc od 6. stotnije, r.; Kos Franc od 5. stotnije, mrtve; Košir Janez, r.; Košnjek, mrtve; Köstner Franc, mrtve; Kotar Janez, r.; Kovacic Anton, r.; Kozjek Franc iz Horjula, r.; Kozjek Jakob, r.; Kozuh Leopold, r.; Kralj Franc iz Cirknice, mrtve; Kraljič Franc iz Ljubljane, r.; Kramar Albin, mrtve; Kreger Valentin, mrtve; Krevelj Jožef iz Krškega, r.; Krivic Matej, r.; Kromar Alojzij, r.; Krušnik Janez iz Krtine, r.; Kuchler Urban, r.; Kucek Franc, r.; Kumar Matija, r.; Kunc Rudolf iz Rudolfovega, r.; Kusold Alojzij, r.; Kužnik Leopold, r.; Lampič Karel, mrtve; Lavrič Anton iz Litije, r.; Lavrič od 7. stotnije, mrtve; Lavzu, mrtve; Lavtžar Janez, r.; Lazar Anton, r.; Lekan Alojzij, r.; Lekše Alojzij, r.; Lenarčič, r.; Lissa Gvido, r.; Lorber Karel, r.; Loser Edvard, r.; Lovšin, r.; Lugeč, mrtve; Lukač Anton, r.; Lukanc Franc, r.; Majzelj Rudolf iz Metlike, mrtve; Mandeljič Mihael, r.; Mauser Franc iz Vrhniške, mrtve; Martinjak Jožef, r.; Marincič Pavel, mrtve; Marinsk Jožef iz Doba, r.; Marjetič, mrtve; Marolt iz Trebeljevega, r.; Martinčič Janez, r.; Matoušek, r.; Matjaš Tomaž, r.; Matjan Franc, r.; Mauser Franc, r.; Meden Jožef, r.; Medvešek Franc iz Sv. Križa pri Krškem, mrtve; Mencin Ignacij, mrtve; Mencinger, 6. stotnja, mrtve; Mencinger Franc, 5. stotnja, mrtve; Mensburger Edvard iz Celovca, mrtve; Mikuš Franc, ranjen; Mikolič Alojzij, r.; Miklič Anton, r.; Miklič Alojzij, r.; Miklauc Pavel, r.; Mikec Janez, r.; Milavec Andrej, mrtve; Mirt, mrtve; Mlakar Jožef, r.; Močnik, ranjen; Modic Janez, r.; Modic Franc iz Sv. Gregorja, mrtve; Može Rudolf, r.; Mrak Jožef, r.; Mulley Oskar iz Celovca, r.; Mulej Franc, r.; Mušič Janez, r.; Noč iz okraja Radovljica, mrtve; Novak Jernej, r.; Novak Luka, r.; Novosel Martin iz Velike Doline, r.; Novšak Franc, mrtve; Oblak Franc, r.; Oblak Ignacij iz St. Jerneja, r.; Obrekar Janez, r.; Okorn Mihael, r.; Omaha Leopold, mrtve; Oman, mrtve; Opalk Janez, mrtve; Orehek Albert iz Ljubljane, r.; Orel Alojzij, mrtve; Orešek, r.; Oven Jožef, r.; Oven Matej, r.; Pajer Jožef iz Škofje Loke, mrtve; Pahor Julij iz Trsta, r.; Pančur Janez, r.; Pavli Janez, r.; Pavšek Lovrenc, r.; Pečlin Franc, r.; Pečnik Janez iz St. Vida nad Ljubljano, mrtve; Pegan Jožef, r.; Peklaj Anton, mrtve; Penič Janez, r.; Per Franc, r.; Perenič Janez, r.; Pernaver Janez, r.; Perne Alojzij, r.; Perušek Jožef, r.; Pitač Nikolaj iz Medvod, r.; Peternej Valentin, r.; Petrica Franc iz Idreškega, mrtve; Petsche Jožef, r.; Pezdirc Mihael, r.; Pičnik Angelik, r.; Pirč Mijo iz Siska, r.; Piškur, r.; Piškur Franc iz Gorenjevasi, r.; Podlogar Franc iz Zelimeli, r.; Pogacar Anton iz Kamnika, r.; Poje, r.; Popek Anton, r.; Porenta Franc iz Stare Loke, r.; Potisek Franc, r.; Potokar Bernard, r.; Prašnikar Emil, r.; Prelesnik Rudolf, r.; Prešern Jožef, r.; Preželj Anton iz Sele, mrtve; Primon Janez, r.; Pungertar Franc, r.; Racz Jožef, r.; Radič Franc, vjet; Rajer Jožef,

r.; Ravnikar Janez, r.; Rauch Matija iz Črešnje, r.; Rauch Janez iz Črešnje, r.; Reberšek Franc, mrtve; Remic Franc, r.; Renko Alojzij, r.; Repič Jožef iz Sturij, r.; Riharšič Luka, r.; Rinaldo Robert, r.; Robida Alojzij, mrtve; Rodič Anton, r.; Rode Mihael, mrtve; Rogale Matija, r.; Rotar Franc, r.; Rothmüller Leo, r.; Rožič Karel, mrtve; Rozman Jožef iz Bohinjske Bistrice, mrtve; Rozman Vinko, r.; Rupar Janez, r.; Rus Anton, r.; Rus Franc, r.; Samsa Jožef, r.; Sattler Rudolf iz Zgor. Šiške, r.; Schneller Janez, r.; Schneller Peter, r.; Schwarz Roman, r.; Schwarzenbacher, r.; Sečnik Martin, vjet; Segar Janez, mrtve; Selak Anton, r.; Selan, r.; Sever Jakob iz Črnuče, r.; Sever Viktor iz Ljubljane, r.; Sila Matija, Trebnje, r.; Skarabot Jožef, r.; Škerjanec Primž, r.; Školje Franc, Predoslje, mrtve; Škrbec Franc, Stari trg, r.; Škrjanc Janez, r.; Škulj Anton, r.; Slamnjak Ludvik, r.; Slapsak Jožef, mrtve; Slezkovič Janez, mrtve; Slevce Jernej, mrtve; Sluga Janez, r.; Smalc Anton, r.; Smolič Jožef, r.; Smolnikar Janez, r.; Smrekar Jožef, Belapeč, mrtve; Sobar Alojzij, r.; Sojar, mrtve; Solce Martin, r.; Sopotnik Franc, mrtve; Šoren Alojzij, r.; Sova Matej, r.; Sovinšek Franc, Podbruska, r.; Špehar Jurij, mrtve; Spitznagel Mihael, mrtve; Srebrnič, mrtve; Stamelj Anton, r.; Stanjko Jožef, r.; Šteblaj Jožef, r.; Štefanič Jožef, r.; Štefanec Slavko, Črnomelj, r.; Steinberger Jakob, r.; Štembov Jožef, Ježica, r.; Stepišnik Peter, r.; Štepic Jožef, r.; Štih Martin, r.; Štine Janez, r.; Stomitsch Ferdinand, r.; Strah Jožef, Videm, r.; Strniša Avgust, r.; Stuzin Jožef, r.; Suhadolnik Franc, r.; Swoboda Janez, r.; Tavčar Janez, r.; Telban Janez, r.; Terček Anton, r.; Terček Franc, r.; Terkelj Janez, r.; Thaler Matija, Sora, r.; Tičar Andrej, Lahovec, r.; Tomič Ludvik, Dobrova, mrtve; Tomič Božidar, r.; Torelli Jakob, Presej, r.; Tratnik Franc, r.; Tršar Julij, r.; Trtnik Alojzij, r.; Tschell Maks, vjet; Tschinkel Alojzij, r.; Tschinkel Matija, r.; Turk Jakob, Erzeli, r.; Turk Martin, Žužemberk, r.; Udir Janez, r.; Uranič Janez, mrtve; Urankar Anton, Moravce, r.; Urbanija Janez, Moravce, mrtve; Urbas Janez, Cerknica, r.; Urmaš Robert, r.; Uršič Alojzij, Predoslje, r.; Varšek Jakob, mrtve; Veljč Jurij, r.; Verderber Jožef, r.; Vidic Karel, r.; Vidmar Jožef, r.; Vidmar Valentin, r.; Vitigoj Mihael, r.; Vizlar Jožef, r.; Vovk Anton, r.; Vovk Nikolaj, Vič, ranjen; Vozelj Engelbert, Zagorje, r.; Vrančič Franc, r.; Vrankar Franc, r.; Vrisk Ferdinand, r.; Wojska Franc, r.; Wolf Jožef, r.; Zagar Peter, r.; Zajc Janez, Ljubljana, r.; Zajc Jožef, Cermošnice, r.; Zaletež Ignacij, r.; Zalokar Jožef, r.; Zamljen Janez, r.; Zaverl Jožef, r.; Zeleznik Franc, r.; Zemljič Vinko, r.; Zidan Valentin, r.; Zirovnik Janez, mrtve; Žitko Jakob, mrtve; Žlabnik Janez, Košana, r.; Zlatnar Peter, r.; Zlobec Ignacij, r.; Zorc Anton, r.; Zorman Janez, Lahovec, mrtve; Zupan Anton, Krško, r.; Zupan Janez, r.; Zupančič Alojzij, Velika Loka, mrtve; Zupančič Karel, r.; Žužek Janez, Sv. Gregor, r.; Zvan Franc, r.; Hočevar Martin iz Krškega, r.; Kralj Alojzij iz Rudolfovega, r.; Petsche Andrej, r.

Vprašanja in odgovori.

F. M. Bochum (Vestfalsko). Obrnite se na poizvedovalni urad »Rdečega križa« na Dunaju.

V. Š. L. Ji ne gre večja podpora. Vam pa ne pripade po zakonu nič podpore.

F. Ž. Börnig. Žal tudi mi ne moremo dati drugega sveta kot Vam ga je dal konzulat. Potrpite! Morda se je med tem časom že v dobro spremenilo.

P. K. P. Za vzorec pišite na vodstvo »Rdečega križa« v Ljubljani.

Š. J. R. (Koroško). Ga ni seznama, ne med padlimi in ne med ranjenimi.

A. P. C. Svetujemo Vam: odpustite! Ako pa so žalitve tako hude, da ni mogoče, potem morate dobiti zanesljive priče in nastopiti sodnijsko pot.

Dobre knjige.

Ljubitelj krščanske umetnosti. Izdaja Spomeniški svet Lavantinske škofije, urejuje dr. Avgustin Stegenšek, profesor bogoslovja v Mariboru. I. letnik, št. 2. Iz mnogovrstne vsebine opozarjamo na članek dr. Steleta o raznih starih kipih na Kranjskem, predvsem v znamenitem lese-nem kipu M. B. v Velesovem, ki spada med najlepša in najdragocenejša dela te vrste. Druge bodo zanimali življenjepisni podatki o vseh 13 cerkvenih slikarjih, ki delujejo po slovenskih škofijah. Številne, nekatere celo krasne slike podajajo vzorce njih dela. K umevanju tematičnega baročnega slikarstva pa uvaja urednik s tolmachenjem fresk v Kamnici pri Mariboru. Številka obsega 23 slik in 2 tablice. List zasluži najtoplejše priporočila in vsestranske podpore.

Voditelj v srečno večnost. Ravno-kar je izšel v novem natisu molitvenik »Voditelj v srečno večnost«, po katerem se je neprenehoma povpraševalo, ne le zaradi priljubljene vsebine, temveč tudi zaradi priročne žepne oblike. Nov natis presega glede na svojo zunanjo opremo in priročnost vse druge slovenske molitvenike; zadovoljil bo vsakega, ki si je želel lep in priročen molitvenik s primerno vsebino. Oblika je majhna pa nikakor ne premajhna ali otroška. Velikost in debelina je med seboj v tako prijetnem razmerju, da si ugodnejše oblike ne moremo želeli. — Molitvenik se dobi trpežno vezan z rdečo obrezo za nizko ceno 1 K, šagrin z zlato obrezo 2 K, s fino vatiranimi platnicami 3 K 50 vin. — Naroča se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Tolažba dušam v vicah. Ta molitvenik je izšel ravno kar v novem, drugem natisu. Prvi natis se je hitro razširil med Slovenci; gotovo bo tudi drugi natis našel mnogo odjemalcev; saj je molitev za mrte posebno sedaj na mestu in potreben, ko mora na tisoče krepkih moških in mladeničev darovati življenje za domovino. Ali si niso naši junaki zaslužili naše molitve, katera edina jim more še koristiti? Samo z molitvijo se jim moremo izkazati hvaležnost, vse drugo je zanje brezvrednosti. — Molitvenik stane vezan z rdečo obrezo 1 K 20 vin., z zlato obrezo 2 K, šagrin zlata obreza 2 K 60 vin. — Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

»Dom in Svet« v posameznih številkah je še na razpolago po 10 vin. za številko v Katoliški Bukvarni. Pripomnimo pa, da gotovih, poedinah številka za to ceno ne oddajemo, temveč je treba naročiti najmanj šestitke enega letnika. Skupno je na razpolago še okoli 65 raznih, posameznih številka od letnikov 1906 do 1913. Naročiti je torej treba celo kolekcijo ali pa najmanj preostale številke enega ali več letnikov, gotove številke za spopolnitev letnikov pa so na razpolago samo za navadno prodajno ceno, ki znaša 1 K za številko. — Dobe se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

